

Yıl: 19 Sayı: 62 Fiyat: 15.- TL OCAK - ŞUBAT - MART - NİSAN - MAYIS - HAZİRAN'13 ISSN 1303 - 4146
Year: 19 Number: 62 Price: 15.- TL JANUARY - FEBRUARY - MARCH - APRIL - MAY - JUNE'13

MOTİF

Halk Oyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Dergisi

Motif Folk Dances Training Society Magazine

62

yıl

ΕΚΟΛ

altın & pirlanta

KAPALIÇARŞI

• 0212 519 51 42

CAPACITY BAKIRKÖY

• 0212 559 44 77

PELICAN MAIL AVCILAR

• 0212 699 99 42

ANTALYA

• 0242 244 39 24

Ve seçkin satış noktalarında

KAMEROĞLU GROUP

www.ekolgold.com.tr

2 Kültüre Hizmette Çeyrek Asır...

M. Zeki BAYKAL

4 İğne Oyalarında Motiflerin Dili

Prof. Dr. Taciser ONUK - Doç. Dr. H. Feriha AKPINARLI - Melek TEMEL

12 Çankırı Merkez'de Hıdırellez Geleneği

Yaprak Pelin YILMAZOĞLU ERTÜRK

16 Karabük İli Bulak Köyü Tığ Örücülüğü

Yrd. Doç. Dr. Fatma Nur BAŞARAN - Hatice SOMÇAĞ

22 İzmir Etnografya Müzesi'nde Bulunan

Dival İş İşlemeli Örtülerden Örnekler

Yrd. Doç. Nursel BAYKASOĞLU - Uzm. Emine SARIÇAM

26 XV. Yüzyıldan XVI. Yüzyıla kadar

Osmanlı Minyatürlerinde Çalgılar

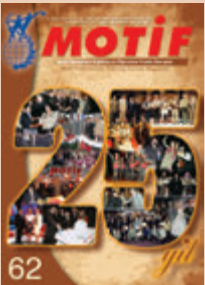
Esra ŞENOCAK

32 Kıbrıs'ta Koza Nakışı

Hatice DOĞRUOL

36 25. Motiflerle Anadolu Kültür Şöleni

40 Motif'ten Haberler

Dergimizde yayınlanan yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına, yayınlanan ilanların tüm sorumluluğu ilan sahiplerine aittir. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. MOTİF Dergisi süreli bir yayındır. Altı ayda bir ücretli olarak yayınlanır. Gönderilen yazıların yayınlanıp yayınlanmayacağı yayın kurulunun kararıdır. Gönderilen yazılar iade edilmez. Fiyat: 15.- TL

Kültüre Hizmette Çeyrek Asır...

Değerli Okurlar,

Tam 25 yıl önce başlayan Türk halkbilimine hizmet heyecanımızı hâlâ yüreklerimizde hissediyoruz. Türk halk kültürüne hizmet görevinin sorumluluklarını taşıırken her anımızı, hedef ve projelerimizi geliştirmek, kültür değerlerimizi gençlerimize doğru bir şekilde öğretip, yaşatmak ve yaygınlaştırmak arzusu içerisinde geçiriyoruz.

1988 yılında Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği'ni kurarken, şahsımın ve kurucu üye arkadaşlarımin hedefi, ulusal ve uluslararası arenada Türk halk oyunlarımızı en doğru ve otantik şekli ile temsil edebilmek ve sayısı milyonlara ulaşacak kültür neferleri yetiştirerek kültürümüze hizmette önemli başarılarla ulaşmak ve bunu sürekli kılmak oldu.

“Gelecek için büyük umutlarımız var” dedik. Sürekli gelişmenin, Motif camiasını heyecanlandırıldığını ve aktif olarak Motif'e destek olan gönüllü sayısının çığ gibi büyüdüğünü gördük. Gördüğümüz bu gerçekler, büyük hedeflerimiz konusunda bizlere cesaret verdi. Birlikte çok daha büyük işlere imza atabileceğimizi görüyor ve başarılarla dolu tarihimize yeni başarılar eklemenin gurur ve kıvancını taşıyoruz.

Bugün Motif, gerçekleştirdiği sempozyumlarla, şölenlerle, ödül törenleriyle, Motif Vakfı Yayınları bünyesinde yayınlamakta olduğu halkbilimi konulu kitapları, “Motif Dergisi” ve “Motif Akademi Halkbilimi Dergisi” ile ülkemizde ve dünyada halk kültürü

alanının ortak meselelerine çözüm üreten, önerilen çözüm noktalarına taraf olan, toplumsal sorumluluk sahibi ve buna ilişkin projeler üreten bir sivil toplum kuruluşu olarak hizmetlerine devam etmektedir.

İçimizde yanan kültüre hizmet sevdası, Vakfımızın 25 yılda geldiği gıpta edilen durumunu daha da ileriye götürme konusunda, bizlere bitmez tükenmez bir enerji veriyor. Bu enerji ile çalışırken kamuoyunun ve Motif gönüllülerinin mutlu olduğunu görmek, duyduğumuz manevi huzurun yegâne kaynağıdır. Bu sevgi ve tutku ile her zaman ve her koşulda son sözümüzün siyasetten ve ticaretten uzak durarak, Türk halk kültürüne ve Türk halkbilimine hizmet olacağını bir kez daha dile getirmek istiyorum.

Değerli Okurlar,

25 yıllık süreçte, derin bir inançla çabamıza omuz veren, destek olan tüm devlet büyüklerimize, kurum ve kuruluşların değerli temsilcilerine, bilim adamlarımıza, işadamlarımıza, sanatçılarımıza, yönetici arkadaşlarımız ve bu yolda bizleri hiçbir zaman yalnız bırakmayan halkımıza şükranlarımızı sunuyoruz.

Şahsım ve yönetim kurulu arkadaşlarım adına Motif'in 25 yıllık başarı grafiğinin oluşmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor, 25. Yıl Kutlama Etkinliklerimizde bir arada olabilmek dileğiyle saygı ve sevgilerimi sunuyorum.

M.Zeki BAYKAL

A Quarter Century in Serving Culture...

Dear Readers,

We still feel our service excitement to the Turkish Folklore, which started 25 years ago, deep in our hearts. While we are carrying the responsibility of the task of serving to the Turkish Folklore, we have been spending each moment of ours with the wish of teaching our cultural values to our youth properly, spreading and keeping these values alive and developing of our targets and projects in this respect.

While I was founding Motif Folk Dances Training Association in 1988, my and our founder members' aim was to represent Turkish Folk Dances in the most correct and authentic way in national and international arenas and to reach important achievements in serving our culture by recruiting culture soldiers in the numbers, which would reach millions.

We have said, "We have great hopes for future". We have seen that continuous development has excited the Motif brotherhood and the number of volunteers have been growing like a snowball. These facts, we have witnessed,

have encouraged us a lot about our great targets. We have seen that we will be able to achieve greater works together and we will be able to carry the pride and honor of adding new successes into our history, which are already full of great achievements.

Today, Motif keeps on giving services as a civil public institution, which produces collegial solutions and projects to the common issues of folklore sector and becomes a party of these solutions in our country and in the world, by publishing books, "Motif Magazine" and "Motif Academy Folklore Magazine, organizing symposiums, festivals and Award Ceremonies.

The passion of serving to the culture, which is constantly ablaze in our hearts, gives us a never-ending energy to carry the status of our foundation farther, which was achieved during the last 25 years and have always been envied. Seeing the synergy of all Motif volunteers and their happiness is the only source of the spiritual peace, we feel, while we are working with this energy. I hereby would like to express once again that our last word will be serving to Turk-

ish Folklore and Turkish Popular Culture every time and under any circumstances by keeping our distance from politics and trade.

Dear Readers,

We hereby express our sincere gratitude to all our statesmen, esteemed representatives of the institutions and organizations, our scholars, artists, businessmen and manager friends, who have supported, given a shoulder to our efforts with a profound belief during this 25 years period.

I also hereby would like to thank to all those, who contributed to the forming of 25 years success graphic of Motif, on behalf of myself and in the name of my colleagues in Board of Directors. Hoping to be together in our 25th Celebration Activities, I remain with respect.

M. Zeki BAYKAL

İğne Oyalarında Motiflerin Dili

Prof. Dr. Taciser ONUK
Doç. Dr. H. Feriha AKPINARLI
Melek TEMEL

Dünyanın hiçbir ulusu halk sanatı konusunda binlerce yıllık bir kültür birikimi olan Anadolu kadar zengin kaynaklara sahip değildir. (Onuk,2000) Toplamların sanat duyarlılığını en kesin ve açık biçimde o toplumun süsleme sanatlarında görmek mümkündür (Onuk, 1988).

Türk süsleme sanatının gerek İslamiyet öncesi gerekse İslamiyet sonrası Türkler'in hâkimiyet kurduğu pekçok coğrafi bölgelerdeki süsleme geleneklerinden etkilenmiş olması doğaldır. Ancak bu etkilenme çok kısa bir zaman diliminde kalmış, gerek renk, motif ve kompozisyon yönlerinden gerekse Türkler'e özgü sadelik yönünden Türk duyuş ve düşüncesinin en önemli ifade aracı haline gelmiştir. Bu motifler uygulandığı alanın bütünlüğünü bozmadan o esere ayrı bir ahenk ve güzellik katar. En basit gibi görünen bir oya, işleme, dokuma, çorap motifinin ardında binlerce yıllık kültür oluşumunun gelenekleri, göreneklere, efsaneleri inançları bulunmasına rağmen Türk kültürünün potasında erimiş yeni bir sentez ve ifade zenginliğini kazanmıştır (Onuk, 2000).

El sanatları Türk halkının duygularını yaşadığı hayatın izlerini kolaylıkla aktardığı en önemli araçlardan biridir. Geleneksel kültürü yeni kuşaklara aktarma görevinin yanında el sanatları bir ulusun kültürel kişiliğinin de en canlı ve anlamlı belgeleridir. Bu bağlamda el sanatları yaşadıkları ve üretildikleri çağa ve olaylara tanıklık ederler (Onuk, Akpınarlı,2005).

Ekonomik faydalanmanın yanı sıra el sanatları iş gücünün değerlendirilmesi için yararlı bir uğraş ortamı yaratmakta; kişiyi maddi ve manevi açıdan eğiterek kırsal kalkınmaya da katkıda bulunmaktadır (Onuk,2000). Genellikle toplu halde üretilen bu ürünlerle geleneksel el sanatları ile dostluk,

arkadaşlık, toplumsal dayanışma, paylaşma giderek artar ve anlam kazanır (Onuk,1988).

Türk toplumunda belli bir eğitim sürecinden geçmeden geleneksel Türk el sanatları açısından bu denli yüksek bir zevk yaşatan Türk kadınının yaratıcılığının yeni kuşaklara aktarılmasında oyaların işlevi büyüktür. Çünkü el sanatları özgündür, soyuttur ve daha şaşırtıcı yanı uluslararası bir özellik taşır. Ulusların kültür değerlerinin kökü, çok eskilere dayanan belgeleridir (Onuk,2000)

El sanatlarının Türklere ait ilk tarihi belgelerine Orta Asya'da yapılan arkeolojik kazılarda rastlandığı bilinmektedir. M.Ö. 7 ve 8. yüzyıllarda Orta Asya da yaşayan Hunlar'a ait Pazırık 2 kurganındaki bulgular arasında örücülük ve dokumacılık ile ilgili örneklerle rastlanmıştır (Diyarbakırlı, 1972; Onuk, 2000). İğne ile yapılan örgüler 12. yüzyılda Anadolu'dan Balkanlar'a oradan da İtalya yoluyla Avrupa'ya yayılmıştır.

İlk kez 1981 yılında Yüksek Lisans tez konusu olarak Güney Anadolu'nun bazı yörelerinde oyalarla başladığımız ve el sanatlarıyla devam ettiğimiz araştırmalara göre; tekniğin ilerlemesi ve zevklerin değişmesine karşın, insanlar sustuğu zaman renk ve motifler konuşur. Aynı zamanda el sanatları, özellikle Türk kadınının zevkinin, zekâsının ve yaratıcı gücünün de belgeleri olarak ayrı bir değer taşımaktadırlar.

Türk el sanatlarından oyacılık Türkler'e özgü en evrensel sanat dallarından biridir denilebilir. Oyalar Türk evinin, Türk kültür ve sanatının, geleneksel kadın erkek giyiminin vazgeçilmez bir öğesidir. Çağdaş moda da yeni bir soluk getirebilir, getirmektedir (Onuk, 2000).

Eski oya örneklerinden anladığımıza göre; oyalar her dönemde Anadolu'da ve özellikle Os-

manlı Dönemi'nde çok ilgi görmüştür. Bu sanat gerek geleneksel Türk kültürünün özelliği, çeyiz geleneği, gerekse süslenme ve süslemeye olan ilgi nedeniyle günümüze kadar gelebilmiş olup ilgi giderek artmaktadır. Oyacılık süslenmek, süslemek amacıyla yapılan ayrıca mesajlarıyla bir iletişim aracı olarak kullanılan ve tekniği kendine özgü olan bir sanattır (Onuk,2000).

Anadolu'nun bazı bölgelerinde Güney Anadolu' da eski geleneklere göre koca evine gelen yeni gelin keyfince konuşamaz, gelinin başındaki oylar sözsüz konuşmalardır. Örneğin; yeşilin çeşitli nüansları ile işlenen oylar gelinin yeni evinden ve eşinden memnun, sarı ile işlenen oyalı yazmayı başına örten gelinin mutsuz olduğunun mesajıdır (Onuk, 1988; Onuk, 2000). Oylar mani, türkü ve geleneksel kültür özelliklerimize de esin kaynağı olmuştur. Oylarla ilgili Melek Temel tarafından yazılan manilerden bazı örnekler şunlardır:

Toros Dağları' nın Namrun Yaylası' nda nikâhtan bir gün sonra okutulan geleneksel mevlit töreninde sadece kayınvalidenin başına örtülen "çakırdikeni" isimli oya gelinin kayınvalideye " bana diken gibi batma " mesajını iletmektedir.

Çakır Dikeni

Mevlütte var metiye
Gelin ağlar ne diye
Çakırdikeni oya
Kaynanaya hediye
Çakırdikeni yatmaz
Kaynanam bana çatmaz
Oğlunun hatırı var
Söylense sözü batmaz
Çamlı yayla yolları
İnce narin kolları
Çakırdikeni oyam
Arasında pulları

Aynı törende gelin tarafından eltişinin başına örtülen "kütüle" isimli oyla "birlikte mutlu yaşayalım" mesajı verilmektedir.

Kütüle

İğne almış eline
Yastık koymuş beline
Kütüleden oyası
Geline bak geline
Gelin varın çok olsun
Gözün gönlün tok olsun
Kütüle oyasında
Kavga döğüş yok olsun
Kütüle bohçasında
Bağında bahçesinde
Barış sevgi anlatır
Oyanın lehçesinde

Sümbül çiçeğinden ismini almış ve güzelliğin sembolü olarak ifade edilmiştir. Mor sümbül aşık kızı, pembe sümbül nişanlı kızı, beyaz sümbül masumiyeti anlatır.

Sümbül

Çayırda sümbül bitmez
Dalında bülbül ötmez
Oyaladım yazmayı
Yâre hediye gitmez

Oyada gizli derdim
Türlü çiçeği derdim
Sümbülü oyaladım
Masa üstüne serdim

İnce oya tülüm var
Sümbülüm var gülüm var
Bu kadar Zulüm niye
Sana bana ölüm var

Başına biber oyası örten gelin kayınvalidesine ve çevresine "kocamla aram biber gibi acı " mesajını vermektedir.

Biberli

Kuru biberi dizdim
Tatlı canımdan bezdim
Yazmamda biber oya
Kaşımı çatıp gezdim
Tandıra koydum sacı
Dili biberden acı
Biberli oyalan
Bugün başımın tacı
Biber oyası dilim
Yazmada dilim dilim
Bu gün başım hoş değil
Tutmuyor kolum elim

Küpe çiçeğinden esinlenerek yapılan yakut, zümrüt küpeler kadar güzel, küpeli isimli oya mutluluğu ifade etmektedir.

Küpe Çiçeği

Mani söyledim durdum
Yazmaya iğne vurdum
Küpe çiçeklerine
Yârimden haber sordum
Yazması mavi boya
Küpe çiçeği oya
Atmış omuzlarına
Gider düğüne toya
Küpe çiçek dallanır
Yeşillenir allanır
Küpe çiçekli oya
Güzellere yolların

Yayla gülü, gençlik ve güzellik, yonca dilek ve şans oyası olarak kullanılır. Nardane isimli, yüzyıla yakın geçmişi olan bu oya günümüzde de güzellik sembolü olarak kullanılmaktadır.

Nardane

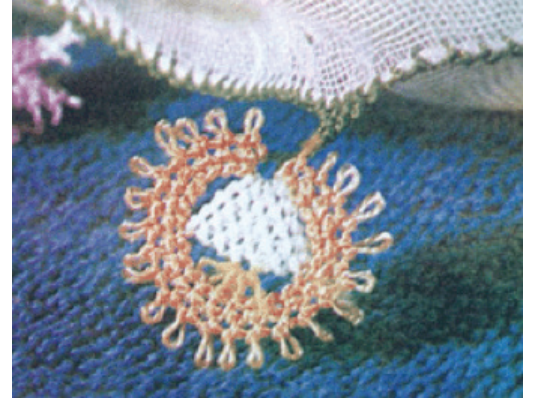
Narçiçeği al mıdır
Meyveleri bal mıdır
Nardane oyalan
Omuzunda şal mıdır
Nar ağacı dallanır
Çiçekleri sallanır
Nardane oyasında
Yeşillenir allanır
Oyası nardanesi
Bağımız nar hanesi
Bağa girdim yar için
Nar yemek bahanesi

Düldül benet atla getirilen gelini ifade eder.

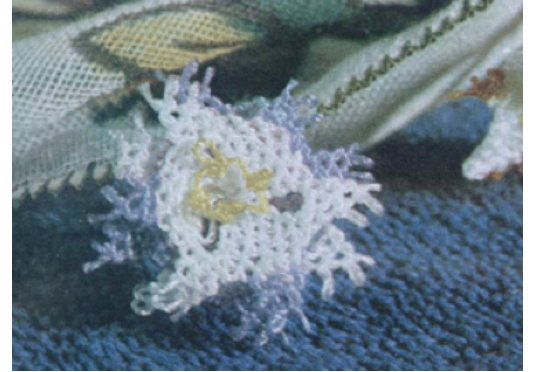
Düldül Benet

Gelin güzel at muratYelesi kanat kanat
Oyası düldül benet
İğnede ince sanat
Ata bindim yürüdü
Duvağımı sürüdü
İğne iplik peşinde
Şu genç ömrüm çürüdü
Bahçeden aldım sepet
Gül derdim demet demet
Yazmayı oyaladım
Oyası düldül benet

Hükümet Düğmesi

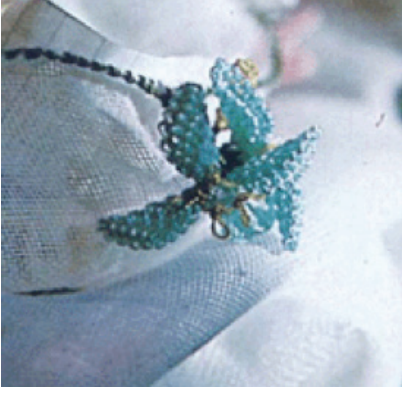
Sandık üstünde güğüm
İpliğim süğüm süğüm
Hükümet düğmesini
İşledim düğüm düğüm
Karşı köye varmalı
Düşü hayra yormalı
Hükümet düğmesini
Oyacından sormalı
Oya işler candan
Motifleri yandan
Hükümet düğmeleri
Yazmasında sarıdan

Çarkıfelek

Bostanım evlek evlek
Çarkımı kırdı felek
Bahtımı oyaladım
Başımda çarkıfelek
Tarsus'tan çıktım yola
Saçımı yola yola
Oyalarımдан belli
Rastladım zalim kul
Değirmenin suyuna
Çarkı döner huyuna
Çarkıfelekten oyam
Geldim kötü oyuna

Mandalina çiçeği gibi özgün renk, şekil ve mesajları ile oylar aynı zamanda "oya" gibi sözüyle de güzellik sembolü olmuştur. Mandalina çiçeğinden esinlenerek aynı isim verilen oya güzellik sembolüdür.

Mandalina Çiçeği

Mandalinanın burcu
Çiçeği burcu burcu
Oyaladım mendile
Doldurdum iki hurcu
Mandalina çiçeği
Oyaladım leçeği
Dolanma bağımızda
Yaban elin böceği
Tarsus'un yolu yeşil
Bağında dalı yeşil
Mandalina çiçeği
Oyada gülü yeşil

Hanımeli: Oya genellikle ev ve tarla işi yapmayan kadınların ellerine ve ayak tırnaklarına benzediği için halk arasında hanımeli adı verilmiştir.

Hanımeli

Kız anası ağlasın
Yüreğini dağlasın
Hanımeli oyaı
Gelin başa bağlasın
Harput'tan çiçek derdim
Masa üstüne serdim
Hanımeli oyadan
Yazmaya oya gerdim
Zülüfler deste deste
Bir hatıra ver keste
Hanımeli oyaı
Hediye gider dosta

Benli: Oyanın şekli 'ben'e benzediği için aynı isim verilmiştir.

Benli Oya

Yan durur kaşta oya
Sökülmüş boşta
Benli oya bezemiş
Örtünmüş başta oya
Yazmada oya benli
Gerdanı beyaz tenli
Gel güzel konuşalım
Olalım senli benli
Elmayı soya soya
Yiyelim doya doya
Benli yanaklarını
Gölgeler benli oya

Bisiklet Tekerı: Bisiklet tekerine benzemektedir.

Bisiklet Tekerı

Bisikletin tekerı yan
Oyaları yazmaya şan
Gönül sevdi iki güzel
Biri canan birisi can
Bisikletin tekerı düz
Yaz görmeden erişti güz
Oyaladım yemeniyi
İlmeğini saydım ki yüz
Bisikletin tekerı al
Oyaları omuzda şal
Şu Tarsus'un güzelleri
Dili şeker dudağı bal

Bademli: Bademe benzemektedir.

Bademli

İnce oya katlarım
Yolda kaldı atlarım
İçime ata ata
Badem gibi çatlarım
Tencerem tavam bakır
Gözlerim badem çakır
Gün vurmuş badem gibi
Kurudum takır takır
Başımda yazmam aldı
Badem oyaı daldı
Şaşırdım yollarımı
Aklımı baştan aldı

Zilli Maşa: Halk arasında, kavgacı geçimsiz insanları simgelemektedir.

Zilli Maşa

Ocakta közü taşır
Duyduğu sözü taşır
Zilli maşa oyaı
Geçimsiz özü taşır

Ayağımda değdi taş
Her günüm bir temaşa
Kaynanamın başında
Oyalar zilli maşa

Gelir gider çıkışır
Eller bize bakışır
Zilli maşa oyaı
Kaynanama yakışır

Akıllı Papatya: Güzellik Sembolü

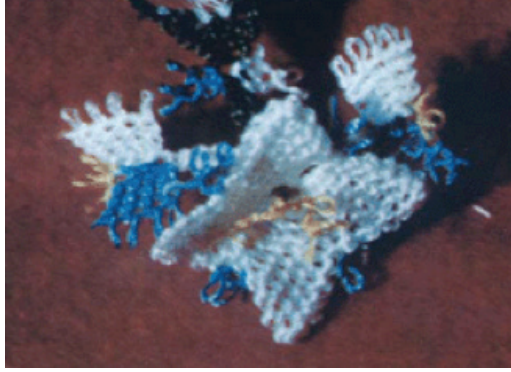
Akıllı Papatya

Papatyam akıllıdır
Ak kanat takılıdır
Ortası sarı kına
Oyada yakılıdır
Papatya diz boyunda

Asalet var soyunda
Papatyanın oyası
Gerdanlarda boyunda
Yaylada yayılan kaz
Akıllı papatya naz
Yazmanın kenarında
Papatya motifi az

Otel Odası: İçel İli Çamlıyayla ilçesine ilk yapılan oteli ifade ediyor.

Otel Odası
Otel odası puslu
Gurbette gönlüm yası
Hasta düştüm yatarım
Oyada iğne paslı

Motif motif işlerim
Motifte ne düşlerim
Misafire konaktır
Saraylarım köşklerim

Yağmur yağar suludan
Yolum gider uludan
Otel odası oyam
Hem boştan hem doludan

Nergis: Güzellik sembolü

Nergis Oya
Nergis biter kayada
San beyaz boyada
İşledimilmekilmek
Motif oldu oyada
Dere kenarı sazlı

Nergis çiçeği nazlı
Oyanın motifinde
Yaprağı çoklu azlı
Derelerin çakılı
Kimden aldın akılı
Nergis oyalı yazma
Gerdanında takılı

Lale Oya
Lale havuz başında
Sular döner taşında
Mendili oyaladım
On üç on dört yaşında
Lalenin rengi sarı
Ağlarım zarı zarı
Mendili oyaladım
Oyalar kaldı yarı
Lalenin rengi soldu
Yaprağı yeşil yoldu
Oyaladım mendili
Dört yanı motif doldu

Coşturan
Kızlar döner nesine
Davul zurna sesine
Coşturan oyaları
Dökülür ensesine

Yüksek yüksek ovalar
İğne iplik kovalar
Coşturan oyası var
Şenlenecek yuvalar

Mavi lamba şişesi
Yazmanın dört köşesi
Coşturan oyaları
Genç kızların neşesi

Kayıklı Oya

Kayığı saldım
Derin uykuya daldım
Kayıklı oyasında
Denizden hisse aldım
Görmedim derya deniz
Sarardı soldu beniz
Kayıklı oyasında
Eller zanneder şeniz
Oyada var kayıklar
Kayıkta ne sayıklar
Gamsız yatar uyur
Sevdalıdır ayıkla

Ecevit Güllü: Halkın popüler kişilere duygu ve düşüncelerinin iletişim aracı olarak kullandıkları iğne oyalarındaki bir örnek Ecevit güllü oyası aynı zamanda 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı' nı simgeler.

Ecevit Güllü

Sular akar yüceden
Ay göründü bacadan
Ecevit güllü oya
Motifledim geceden
Oyada güllü
Eksilmez artar derdim
Ecevit'in adını
Oyada güle verdim

Yazmanın mavi güllü
İncedir beyaz tülü
Oyaladım yazmayı
Adı Ecevit güllü

Akşam Sefası: Bu adla anılan bu oya çiçeği sadece akşamları açıp gündüzleri kapandığı için bu isim verilmiştir. Genç kızlar bu oyayı, yazmayı akşam gezmelerinde başlarına örterler.

Akşamsefası

Akşamın sefasını
Oyanın cefasını
Sen göstermedin yarım
Mendilin vefasını

Oyanın kenarı düz
Saydım ilmeğini yüz
Akşamsefası oya
İşliyor gelinle kız

Mendilim yeşil boya
İşledim boydan boya
Mendilimin oyası
Akşamsefası oya

Süpürgeli; Güzellik sembolü

Süpürgeli

Süpürgesi çalımıdır
Süpürdüğü halimidir
Sallanıyor oyaları
Süpürge'nin dalımıdır

Mor oya düşer mi yüze
Değer mi kirpiğe göze
Oyaları süpürgeli
Alınır mı yaban söze

Tarla ekmiş soyadan mı
Sesi çıkmaz hayadan mı
Yemenide motifleri
Süpürgeli oyadan mı

Berber Aynası

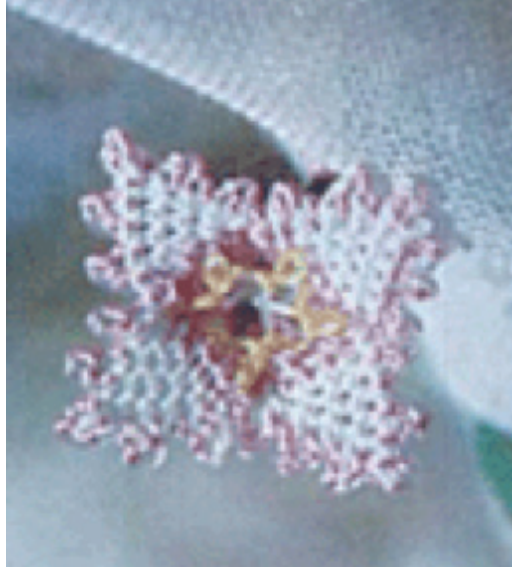
Yazmanın iki dalı
Solmuş yeşili alı
Berber oyalı yazma
Bağlanmış gelir Salı
Sandığı açamadı
Ecelden kaçamadı
Berber aynalı yazma
Gökçek ekin biçilmez
Can tatlıdır geçilmez
Berber aynası oya
Al yazmada seçilmez

1981 yılındaki araştırmadaki ilginç bir anımı sizlerle paylaşmak isterim; Toros Dağları' nın tepesindeki Namrun Yaylası' ndaki köy evinde tek başına oya yapan çok yaşlı bir kadın, " altmış akıl yetmiş fikir" adındaki oyanın anlamını sorduğumda şöyle söylemiştir: "Allah dağa taş karda kuşa akıl vermiş, akılla birlikte fikri sadece insana vermiş, bu nedenle fikir akıldan daha önemlidir." Örnek olarak da ilaveten " bu hükümetin akli var da fikri yok eğer olsaydı ben bu yaşımda bu zor şartlarda yaşamazdım" demiştir.

Altmış Akıl-Yetmiş Fikir

Akıl fikir zay ettim
 Çeyizimi tay ettim
 Oyalı yazmaları
 Güzellere pay ettim
 Akıl fikir ekerim
 İlmek ilmek çekerim
 Yaradan sabır verdi
 Türlü derdi çekerim
 İğne döner işine
 İplik onun peşine
 Akıl fikir bir olsa
 Çakıl değmez dişine

Salon Çiçeği

Salon çiçeği küme
 Kibrin nazın kime
 Haber salmış gelecek
 Ya eylül ya ekime

İncitir seher yeli
 Narindir yârin eli
 Salon çiçeği gibi
 Nazlıdır zülfün teli

Yol kenarı taş mıdır
 Gözündeki yaş mıdır
 Salon çiçeği motif
 Oyalara baş mıdır

Samanyolu: Gökyüzündeki Samanyolu yıldız grubundan esinlenmiştir.

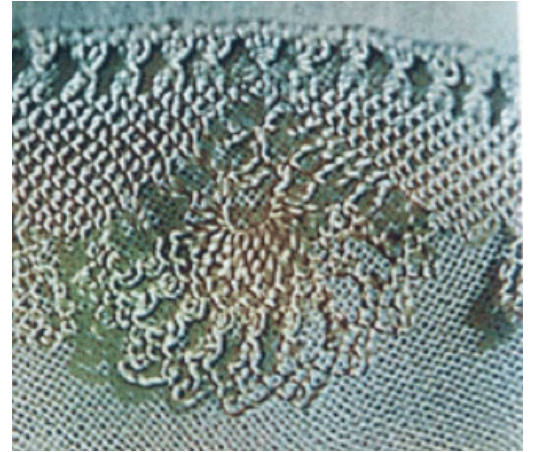

Samanyolu

Geline bak geline
 Kilit vurmuş diline
 Samanyolu işlemiş
 İğne batmış eline

Samanyolu yıldızı
 Gökyüzünün yıldızı
 Samanyolu oyadan
 Yazma örtmüş baldızı

Gökte yıldız sayarım
 Samanyolu ayarım
 Oyanın yıldızına
 Çoban oldum yayarım

Nünüklü Oya

Kara kilitte dilim
 Nünüklü dilim dilim
 Boyun bükür susarım
 Motifte söyler dilim

İlmek çeksem sökülür
 İgnede ip bükülür
 Nünüklü oyarım
 Kaşlarıma dökülür

Nünüklü biçim biçim
 Kavrulur yanar içim
 Hem çirkin hem de huysuz
 Nasıl yapayım geçim

Dört Yaprak

Çapa elinde güzel
Eli belinde güzel
Dört yapraktan oyası
Değer teline güzel

İpliğin teli ipek
Dört yaprak çiçek çiçek
Tarsus'un güzelleri
Hem nazlı hem de göyçek

Dört yaprak sıra sıra
Ot sarılmış mısıra
Oyalı yazma asmış
Duvardaki hasıra

Ekin Kellesi

Ekinde yazmam kaldı
Yel esti daldan aldı
Ekin kellesi oyam
Dalları mordu aldı

Ekinim başak verdim
Ekini gece derdim
Ekin kellesi motif
Yazmaya oya gerdim

İlmeği tek tek saydım
Harmanı düze yaydım
Ekin kellesi oya
İşleyecektim caydım

Ondeleli veya Marul Çiçeği: Kadınların saç buklelerine benzetildiği için ondeleli adı verilmiştir.

Marul Çiçeği (ondeleli)

Al yazmada mor çiçek
Yardan haber sor çiçek
Marul çiçeği motif
Oyaladım zor çiçek

Marul ektim gül açtı
Bahçeye koku saçtı
İğne battı elime
Oyadan ilmek kaçtı

Tarsus'un bahçeleri
Şirindir lehçeleri
Marul çiçeği oya
İşledim bohçaları

Kardelen

Dağlara kar elendi
Dağ beyaza belendi
Başımdaki oyalar
Gül değil kardelendi

Kardelen bağda bitmez
Dalında bülbül ötmez
Kar yağdı saçlarıma
Güneş vursa eritmez

Kardelen kar çiçeği
Dağların ar çiçeği
Kardelen oyasında
Motifler yar çiçeği

Isırgan Çiçeği

Derelerin sazi yar
İpliğimin nazı var
Isırgan oyasında
Motif motif sızı var
Isırganda dermanım
Oyasında fermanım
Sensiz nere gideyim
Yolda kalır kervanım
Isırganım hallice
Oyaladım güllüce
Tarsus' ta güzel çoktur
Zülüfleri tellice

Kaynaklar

AKPINARLI, H. F., (2000). "Motiflerin Dili", Motif Dergisi, 6(23), 20-21

ONUK, Taciser .(1981) İğne Oyalar İş Bankası Yayınları Ankara

ONUK, Taciser. (1988) İğne Oyalar 2. Basım İş Bankası Yayınları Ankara

ONUK, Taciser .(2000)"Osmanlı'dan Günümüze Oyalar" T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları Ankara(Türkçe-İngilizce)

ONUK, Taciser., H. Feriha AKPINARLI, (2005) Cumhuriyetten Günümüze El Sanatlarının Doğuşu, Gelişimi Sosyal Kültürel Eğitim ve Ekonomik İlişkileri Bakımından Bugünkü Durumu ve Geleceği,V. Türk Kültürü kongresi El sanatları Cilt XIII Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları. Ankara

Çankırı Merkez’de

Hıdırellez Gelenegi

Okt. Yaprak Pelin YILMAZOĞLU
Gazi Üniversitesi Türk Dili Bölümü

Hıdırellez ve Türkler

Hıdırellez, önceleri göçebe bir hayat süren ve daha sonra yerleşik hayata geçen Türklerin mevsim dönüşlerine verdikleri önem sonucu oluşan ve önemli pratiklere sahne olan “yaz bayramı”dır. Nevruz ile gelen baharın hemen ardından, Anadolu’da “Kırk İkindiler” adı verilen ve kırk gün ikinci vakti yağan yağmurlar yaşandıktan sonra tabiatın, yeşilin en canlı tonlarına bürünmesi sonucu, 5 Mayıs’ı 6 Mayıs’a bağlayan gece Hızır ile İlyas’ın buluşup yeryüzüne bereketi dağıtması ile yaz mevsimi başlar. Türklerin dini ya da resmi bayramlarından biri olmadığı halde geniş topluluklar tarafından kutlanan bu yaz bayramı, sadece

Anadolu’da değil Anadolu dışında da -çoğunlukla çevre ülkelerde görülmekle birlikte- Türklerin yaşadığı birçok ülkede (Anadolu’daki pratiklere benzer veya Anadolu’da görülenlerden farklı pratiklerle) kutlanmaktadır.

Türklerin Orta Asya’dan getirdiği “atalar kültü” nün ve “koruyucu ruhları” nın devamı, İslamiyet örtüsü altında, Hızır ve İlyas’ta vücut bulurken Hıdırellez ritüellerinde bahsi geçen Hıdırlık tepeleri, yine İslamiyet’ten önceki inançlardan kaynaklı olarak, Türklerin “dağ ve tepelerin en yüksek noktalarına verdikleri önem” ile alakalıdır. Hıdırellez kutlamalarının yeşillik ve ağaçlık yerlerde yapılıyor olması, tabiatın “canlı” kabul edilmesi ve koruyucu ruhlara sahip olması ile

açıklanırken özellikle Hıdırellez’deki ağaç kavramı bize Türklerin yer altı- yer üstü eksenli “evren ağacı”nı ve yaşam döngüsünün sembolü olan “hayat ağacı”nı hatırlatmaktadır. Hızır ile İlyas’ın içmiş olduğuna inanılan ab-ı hayat ve Hıdırellez dileklerinin bir an önce kabul olması için atıldığı su da Türklerin “su kültü” ile alakalıdır. Ateşin ruh sahibi olduğuna inanılması ve arındırma özelliği nedeniyle Hıdırellez pratiklerinde -bazı yörelerde- ateşin üzerinden atlanıldığı görülmektedir. Bu ve benzeri bir-

RESİM 1: Çankırı Merkez’in uydudan çekilmiş görüntüsü. [Doğuda Feslikan bahçeleri ve tatlı çay bulunmaktadır; fakat bu resimde doğu tarafı yeterince gözükmemektedir.]

RESİM 2: Hıdırlık Tepe'den görüntüler

çok örnekte Türklerin İslamiyet öncesi inanışlarına ait ipuçları görülmekle birlikte Hıdırellez kutlamalarının yapıldığı coğrafyaya bakılacak olursa çok eski dönemlerde farklı coğrafyalar arasında bir kültür etkileşimi olduğu gerçeğini de düşünmek gerekmektedir. Bu durumda Hıdırellez'in köken itibarıyla birden çok medeniyetten beslenmiş olması mümkündür.

Hızır ve İlyas

"Hıdırellez" kelimesinin zaman içerisinde, Hızır ile İlyas'ın isimlerinin halk tarafından birleştirilmesi sonucu bu şekli aldığı bilinmektedir. Hızır'ın, zor zamanlarında Müslümanların yardımına koşan ve onları korumakla görevlendirilmiş bir varlık olduğuna inanılır. Kimin karşısına ne zaman, ne şekilde, hangi kıyıda, neye benzer olarak çıkacağı bilinmemekle birlikte, 5 Mayıs'ı 6 Mayıs'a bağlayan gece, Güneş doğmadan hemen önce yeryüzüne inerek tabiata bereket saçıp insanların dileklerini oldurur. Üzerine çiçeklerden örülmüş bir hırka, başına al bir külah, ayağına ise kırmızı bir pabuç giydiği; ellerinin çok yumuşak, beyaz ve kemiksiz olduğu söylenir (İLCİ GÖK 2000: 5). Hızır'ın bir peygamber mi yoksa bir veli mi olduğu kesin olarak bilinmemekle beraber ne zaman yaşadığı, gerçekte var olup olmadığı, ab-ı hayattan içip

içmediği konuları -özellikle de İslami kesimde- bugün hala tartışılmaktadır. Tasavvufçular onun, ebedi hayat süren bir veli olduğunu söylerken tasavvuf dışından bazı çevreler ise onun, peygamber olabileceğini fakat "dünya" denilen bu alemde ebediyen yaşamasının mümkün olmadığını, belki başka bir boyutta yaşıyor olduğunu ifade etmektedir. Hiçbir ayette ya da hadiste adı geçmediği halde İslamiyet ile ilişkilendirilen Hızır'dan, Kur'an-ı Kerim'de yer alan Kehf Suresi'nde Hz. Musa'nın, Allah emri ile, ilmini öğrenmek üzere yola koyulduğu "kul" şeklinde bahsedildiği düşünülmektedir. Bu surede Hz. Musa, Hızır'ı iki denizin birleştiği yerde bulacaktır ve bu yerdeki su, kurumuş balığı canlandırdığında Hz. Musa, doğru yerde olduğunu anlayacaktır. Hızır sadece Hz. Musa ile ilişkilendirilmemiştir. Onun, Kabil'in oğlu Hazrûn; Nuh'un oğlu, Sam'ın torunlarından Belyâ bin Mekan; Hz. İshak'ın torunlarından Hazrûn bin Amâyil; Hz. İbrahim soyundan veya onun zamandaşı veya Himyeri aşiretinden Benû Bekkal boyunun mensubu (ARAS 2002: 39-40) olduğu konusunda çeşitli anlatmalar söz konusudur. Bir anlatmada Hz. Nuh'un gemisinde görülen Hızır, başka bir anlatmada Adem ile Havva'nın ölümlerini Serdenip adasından getirir (SEZEN 1992: 33). Hz. Şuayib'den sonra İsrailoğulları'na peygamber olarak gönderildiğine inanılan

Hızır, (İLCİ GÖK 2000: 5) Zülkareyn / Büyük İskender'in, ab-ı hayatı aradığı anlatmada, yol arkadaşıdır. Zülkareyn / Büyük İskender'den farklı bir yola giden Hızır, bu yolda ab-ı hayatı bulur ve içer. Daha sonra Hızır, Zülkareyn / Büyük İskender'e haber verir; hemen suyun olduğu yere gelirler ama suyu orada bulamazlar (ARAS 2002: 45). Bazı anlatmalarda, ab-ı hayatın arandığı bu yolculukta, Hızır'ın yanında İlyas da vardır ve ikisi ab-ı hayatı bulur ama Zülkareyn / Büyük İskender'e haber vermez.

Hıdırellez'in, her sene tabiatın yeniden canlanması üzerine yapılan bir kutlama şeklinde oluşması ve Hızır'ın da bu kutlamanın sembolü olması, tabiat üzerindeki fonksiyonu bakımından Hızır'ın farklı şekillerde ele alınması gerektiğini açıkça göstermektedir. Hızır aslında sadece kıştan yaza geçişin değil, karanlıktan aydınlığa çıkışın da sembolüdür. Hızır'ın yeryüzüne indigine inanılan saatler, geceden sabaha çıkan saatlerdir; bu saatlerde gökyüzü karanlıktan aydınlığa kavuşur. Tabiat kaostan düzene geçerken dilekleri ile insanoğlu da Hızır'dan, kaostan düzene geçmeyi diler. Ab-ı hayat içtiğine inanılan Hızır, ölümlü dünyadan ölümsüzlüğe geçerken tabiatın da "ölümlü-ölümsüz" döngüsünü devam ettirdiğinin bir işareti olarak Hıdırellez gecesi yeryüzüne iner.

Bazı anlatmalarda Hızır'ın kardeşi ya da arkadaşı, bazı anlatmalarda ise Hızır ile aynı kişi olan İlyas ise Hıdırellez'in, Hızır'ın geri planında kalmış ismidir. İslami kaynaklarda İlyas ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamakla beraber onun, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen Hz. İlyas olduğuna inanılır. Allah onu, İsrailoğulları'ndan puta tapan bir topluluğa, bu yaptıklarından vazgeçmelerini sağlaması için göndermiştir (ARAS 2002: 42). Bu konuda başarılı olamayan Hz. İlyas çok üzülünce Allah bu sefer de onu, ateşten bir at üzerinde gökyüzüne yükseltmiştir. Hz. İlyas'ın ebedi bir hayata sahip olduğu söylenir. Hıdırellez ile ilgili anlatmalarda daha çok su ile ilişkilendirilen İlyas, denizlerdeki koruyucudur ve yağmurların hükmedicisidir. Uzun, zayıf ve esmer olarak tasvir edilen İlyas'ın üzerinde keçi derisinden bir gömlek olduğu söylenir (İLCİ GÖK 2000: 6).

RESİM 3: Taş Mescit

Anadolu'da Hıdırellez Geleneği ve İnanç Pratikleri

Hızır'ın yeryüzüne indiği saatlerde şifa, sağlık, bolluk ve bereket, uğur, baht açıklığı ve kısmet gibi gelecek ile ilgili olumlu dilekleri gerçekleştirdiğine olan inanç, Anadolu'nun birçok yerinde Hıdırellez gününden hemen önce ve Hıdırellez gününde çeşitli pratiklerin halk tarafından uygulanmasına zemin hazırlamıştır. Bölgeler, iller, ilçeler hatta köyler arasında benzerlik ve farklılık gösteren bu inanç pratikleri genel olarak şu şekilde sıralanabilir: Hıdırellez gecesi, Hızır'ın uğrayacağı inancı ile, evlerin kapıları ve pencereleri açık bırakılır. Bazı yörelerde, kötü ruhları kovmak için kapı girişlerine ısırgan otu, iğde veya söğüt dalları asılır. Yılanın ve çıyanın eve girmemesi için evin etrafına gül dökülür (ÖZDEMİR 1999: 37). Hıdırellez ile birlikte evin bereketini arttırmak için kırk dalgadan alınan su, evin dört köşesine serpilir. Bazı yörelerde evin ve ahırın etrafına, bereket için bulgur veya haşhaş, kötülüklerden korunmak için de buğday veya kül saçılır (ÇELİK 1990: 65). Hıdırellez gecesi bazı yörelerde, Hızır geldiğinde ayak izi çıksın diye, evin kapısının önüne, avlusuna veya balkonuna un dökülür. Hıdırellez gecesi, Hızır dokunduğunda yoğurt olacağı inancı ile, kapının önüne süt konulur. Hıdırellez gecesi pilav pişirilir ve yanına, ağzı kapalı bir şekilde bir tahta kaşık konulur. İnanışa göre ertesi sabah, tahta kaşık ağzı açık şekilde duruyorsa Hızır o eve gelip o pilavdan yemiştir; Hızır ile beraber bereket de o eve gelmiştir. Hıdırellez gecesi mısır ve susamdan "gavut" yapılır ve evin bir köşesine veya gül ağacının dibine bırakılır (ARAS 2002: 52). Hıdırellez gecesi, soğanın yeşil yapraklarından ikisi aynı boyda kopartılır ve her biri için bir dilek tutulur. Ertesi gün bu yapraklardan hangisi daha çok uzamış ise o yaprak için tutulan dileğin kabul olduğuna inanılır (SEZEN 1999: 84). Hıdırellez gecesi, o yılın bereketli geçmesi için ambarların, yiyecek dolaplarının ve para keselerinin ağzı açık bırakılır. Hızır'dan istenilen dilekler bir kağıda çizilir ve

gül ağacının dalına asılır. Bu dileklerin gül ağacının altına gömüldüğü veya kağıt kullanılmadan, direkt olarak gül ağacının altındaki toprağa çizildiği de görülür. Bazı yörelerde gül ağacının altına ev, bebek vb.'nin maketi yapıp bırakılır. Hıdırellez dilekleri bir kağıda çizildiyse sabah güneş doğmadan bu dilekler akarsuya veya denize atılır. Bazı yörelerde suya atma yerine dilek kağıtlarının yakıldığı görülmektedir. Sıkıntı ve üzüntü, tuz ve kömür gibi yerden bitmeyecek maddelerle toprağa gömülür. Yine toprağa "cefa" ve "sefa" adı verilen mısır veya fasulye taneleri dikilir ve bunların gelişme şekillerine göre geleceğe dair plan yapılır (ÖZDEMİR 1999: 37). Hızır'dan tarla, bağ, bahçe isteyenlerin bir çukur kazıp içerisine yeşillik bıraktığı görülür (OCAK 2007: 159-160). Bol ürün isteyenlerin ise bir akarsu kenarında çamurdan ev yaparak içerisine buğday doldurduğu bilinir (SEZEN 1999: 84). Çam ve çınar gibi uzun ömürlü ağaçları dikenlerin de uzun bir ömür süreceğine inanılır (TURAN 2008: 105). Hıdırellez gecesi genç kızlar veya erkekler, kısmetlerindeki kişiyi görebilmek için tuzlu çörek yiyip su içmeden niyet ederek yatar; tuzun verdiği hararetin, bu hayırlı rüyaya vesile olacağına inanılır. Hıdırellez gecesi aile reisinin cebine para konulursa o yıl, o evin para sıkıntısı çekmeyeceğine inanılır (ARAS 2002: 52). Ayrıca kırk bir karınca yuvasından alınan toprak, aile halkının cüzdanlarına veya para keselerine az miktarda konulur; inanışa göre böyle yapılarak o eve bolluğun ve bereketin gel-

RESİM 4: Taş Mescit'te yatan Kaditlerin türbeleri

RESİM 5: Çankırı Kalesi

mesi sağlanır (SEZEN 1999: 83). Hıdırellez gecesi sulara nur yağdığı için, sabaha karşı suya girenlerin bütün bir sene hastalıktan korunacağına inanılır (OCAK 2007: 153). Hıdırellez sabahı, güneş doğmadan önce kalkılır; geç kalkanın yıl boyunca hasta yatacağına veya işlerinin hep ters gideceğine inanılır. Hıdırellez sabahı, güneş doğmadan çiçeklerin ve otların üzerindeki çiğler toplanır ve şifa niyetine ele ve vücuda sürülür (ARTUN 1990: 10). Hıdırellez sabahı yağmur yağarsa bütün hayvanlar sütlerinin bol, yünlerinin çok olması için dışarı çıkartılır; çünkü Hıdırellez günü yağın yağmur, bolluk ve bereket içerisinde geçecek bir yılın habercisidir (TURAN 2008: 105). Hıdırellez sabahı evlerde mutlaka yumurta pişirilir ve “Evimde, işimde bereketi arttırıyorum.” denilir. Daha sonra bu yumurta o evdekiler tarafından veya dışarıdaki biri tarafından, şifa niyetine, yenilir. Hızır’a

duyulan saygıdan dolayı, Hıdırellez gününden hemen önce vücut, ev ve bahçe temizliği yapılır. Hıdırellez günü ise kesinlikle temizlik yapılmaz. Büyük küçük herkes Hıdırellez günü yeni giysiler giyinir; bazı yörelerde Hızır’ın beyaz giydiği inancı dolayısıyla yöre halkı da özellikle beyaz giyinir (GÜNAY 1995: 3). Bazı yörelerde ise Hıdırellez günü bayanlar, yağmurlu ve bereketli bir yıl için, başlarına yeşil yemeni bağlar (İLCİ GÖK 2000: 8). Hıdırellez günü ağaçlık, mümkünse suyu olan, yeşili bol bir yere gidilerek Hıdırellez kutlaması yapılır. Gidilen yerde veya o yerin yakınlarında türbe veya yatır var ise bu mekanlar ziyaret edilerek orada yatan zat için dua edilir. Hıdırellez günü, Hızır hakkı için sadaka verilir ve açlar doyurulur. Özellikle durumu iyi olanlar, aç olanları doyurmak için sofralar kurdurur. Fakir kişiler, Hıdırellez günü asla geri çevrilmez; inanişâ göre fakiri

geri çevirmeyen kişinin, yıl boyunca eli bol bol para görür. Hıdırellez günü, mevsimin ilk kuzusunun şifa vereceği inancı ile kuzu eti veya kuzu ciğeri pişirilir. Bazı yörelerde Hıdırellez pilavı yapılır; çünkü pirincin bolluk getireceğine inanılır. Bazı yörelerde ise bugüne özel Hızır lokması dökülür veya helva yapılır (ÇE-

TİN 2002: 37). Hıdırellez günü, kırk veya kırk bir çeşit ot toplanıp kaynatılır ve bu otların suyu, şifa niyetine içilir. Kalan su, banyo suyuna karıştırılır ve bu su ile, yine şifa niyetine, banyo yapılır. “Hıdırellez eğrisi” inancından dolayı kimse, özellikle de hamile bayanlar, Hıdırellez günü ellerine iğne, iplik, bıçak, makas vb. eşyaları almaz. Aynı şekilde tarlalarda veya ahırlarda hiçbir alete dokunulmaz. Çünkü o gün, elde tutulabilecek herhangi bir eğri eşya; bir bayanın çocuğunun, çiftçinin hayvanın veya tarla sahibinin ürününün eğri olmasına sebebiyet verebilir. Hıdırellez günü arınma inancı ile ateş yakılıp üzerinden atlanır; iyileşme inancı ile yeşilliklerde yuvarlanılır. Hıdırellez günü, gençlik ve sağlık vereceği inancı ile insanlar, ısırgan otları ile birbirlerinin sırtına vurur. Hıdırellez günü salıncakta sallanılarak “Derdim aşağı, kendim yukarı.” denir. Yine salıncakta sallanırken bir dal koparılır ve “Dağlara, taşlara, ulu ulu ağaçlara hastalık; bana sağlık.” denilerek bu dal yere fırlatılır. Böyle yapılarak günahların ve hastalıkların döküleceğine inanılır (ARTUN 1990: 10). Hıdırellez günü evlenmek isteyen genç kız veya erkek, o yıl içerisinde evlenmek için, kibleye doğru dokuz kapı çalar veya yedi çeşmeden su içer (SEZEN 1999: 84). Hıdırellez günü, boyu kısa olanların başına bir oklava ile vurulursa o kişinin boyunun o yıl içerisinde uzayacağına inanılır. Hıdırellez günü, meyve vermeyen ağaç balta ile korkutulur. Hıdırellez kutlamalarında “niyet çömleği”, “baht açma” veya “bahtiyar” adı verilen ve evlenmek isteyen kızlar arasında uygulanan bir tören yapılır. Bu törende bayanlar kendilerine ait küçük bir eşyayı (yüzük, küpe, para vb.) bir küpün içerisine atar. Bu küp, Hıdırellez gecesi gül ağacının altında, ağzı bir mendil ile kapalı olarak bekler. Ertesi sabah erkenden gül ağacının altından alınan bu küpün açılması için küçük bir erkek ya da kız çocuk gerekmektedir. Bazı yörelerde bu işlemi, gözleri bağlı bir genç kızın yaptığı da görülmüştür. Küp açıldıktan sonra içerisinden bir eşya çekilir ve bir mani söylenir. Bu mani, o eşyanın sahibinin kismetidir ve geleceğinden haber verir.

Devamı gelecek sayıda...

RESİM 6: Kalede bulunan Emir Karatekin Türbesi

Karabük İli Bulak Köyü

Tığ Örücülüğü

Yrd. Doç. Dr. Fatma Nur BAŞARAN

Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Tekstil Dokuma ve Örgü Anabilim Dalı

Hatice SOMÇAĞ

Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Geleneksel Türk Sanatları Ana Sanat Dalı

Özet:

El sanatları, toplumun örf ve adetlerini, yaşama biçimini, duygu ve beğenilerini yansıtarak kültürünü nesilden nesile aktaran, toplumda devamlılığı sağlayan birikimlerdir. Bu nedenle el sanatlarının korunması, yozlaştırılmadan genç kuşaklara aktarılması ve geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

El sanatlarının renk, motif, desen ve ürün çeşitliliği ile en zengin tekniklerinden biri olan örücülük, ihtiyaç karşılamaya ve süslenmeye yönelik ürünler oluşturmaya son derece uygun özelliklere sahiptir.

İnce örgüler grubundan olan tığ örücülüğü ile giysi ve ev süslemelerinde kullanılmak üzere yapılan danteller, kadınların sevdikleri uğraşılarıdır.

Bu çalışmada Karabük iline bağlı Bulak Köyü'nde örülen dantellerin kullanım alanları; teknik, desen, gereç ve motif özellikleri yönünden araştırılmış, eskiden örülmüş örnekler ile günümüz örnekleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Örücülük, Tığ, Dantel, Karabük, Bulak Köyü

1. GİRİŞ

Varlığını, adet, gelenek ve göreneklerle devam ettiren kültürümüzü, nesilden nesile aktaran değerlerimizden olan el sanatları, insanın çevre ile etkileşimini, doğa ile iç içe olduğunu belgeleyici özellikler taşımaktadır.

El sanatları; basit araçlar ile her türlü hammaddeyi yararlanarak emek isteyen, zaman gerektiren, yaratıcılığa dayalı uğraşılardır (Ortaç, 2007:20).

Ülkemizin birçok yöresinde yapılan el sanatlarını o yörede bulunan hammadde çeşitleri biçimlendirmektedir. Hayvancılığın veya tarımın yapıldığı bölgelerde çoğunlukla dokumacılık, örücülük gibi sanatlar öne çıkmaktadır.

El sanatlarının içinde önemli bir yer tutan örü-

cülük; kırsal bölgelerde tarımla uğraşmadığı kış mevsiminde, ihtiyaçları karşılamak, işten arta kalan zamanları değerlendirmek ve aileye ekonomik katkı sağlamak amacı ile yapılmaktadır (Akpınarlı ve diğerleri, 2012:213).

İpek, pamuk, yün vb. doğal liflerden elde edilen iplikler ile sentetik iplikler veya doğal lif ile sentetik karışımı iplikler örgü sanatının temel gerecidir. Kalın bükümlü iplikler çoğunlukla şiş örgülerinde kullanılırken, ince iplikler tığ örgülerinde tercih edilmektedir.

Örücülük sanatında kullanılan çeşitli kalınlıklardaki tığlar, ucu çengel şeklinde, 15-20 cm. uzunluğunda araçlar olup, tek ipliği birbirinin içinden geçirerek ilmekler oluşturmak için kullanılmaktadır (Atay,1987:330-332; Akpınarlı, 1995:15; Onuk ve diğerleri, 2004:13; Onuk, 2000:9-10).

Tığ ile ipliğin bir arada kullanımı ile ilmeklerin içinden yeni ilmekler oluşturularak istenilen ebatlarda, sayısız desende yüzeyler elde edilebilmektedir. Bu yüzeyler değişik büyüklükte ve şekilde örülebilen motiflerin sıra ile eklenmesiyle veya ince ya da kalın şeritler halinde örülmesiyle oluşturulmaktadır.

Tığ örücülüğü kullanım alanı ve biçimlerinden dolayı, objeyi oluşturan örgüler ve objeyi süsleyen örgüler olarak sınıflandırılmaktadır. Dolayısıyla ürünü oluşturabildiği gibi, çoğunlukla kumaş yüzeylerin ara ve kenar kısımlarında, giysi ve eşya süsleme unsuru olarak da kendisini göstermektedir.

Objeyi oluşturan örgüler grubuna; masa, sehpa, vitrin ve yatak örtüleri ile kırlent ve perdelerin yanında yelek, şapka, eldiven gibi giysi ve aksesuarları; objeyi süsleyen örgülere ise yazma ve tülbent kenarlarında, giysilerin yaka, kol ve göğüs kısımlarında, perde uçlarında, mutfak ve yatak takımlarında görülen ara ve kenar dantelleri vb. girmektedir.

Tığ örgülerinden danteller, özellikle çeyiz ge-

leneğinde büyük önem taşımaktadır. Latince bir terim olan “dantel” dilimize Fransızcadan girmiş, geçmişte Anadolu kadını tarafından “tentene” olarak da isimlendirilmiştir (Özbaşı, 1997:1; Erbek, 1981:136). Tığ ile yapılan dantel ve oyalarda; zincir, basit örgü, çift örgü, üçlü örgü, örümcek, demet ilmek gibi tekniklerin birlikte kullanılmasıyla tek renkli veya çok renkli ürünler oluşturulmaktadır (Onuk ve diğerleri, 2005:10).

Anadolu’nun birçok yerinde olduğu gibi Karabük iline bağlı Bulak köyünde de bahçe işleri ve üzüm bağlarından arta kalan zamanlarda ve özellikle kış mevsiminde örücülükle uğraşmakta, çoğunlukla şiş ve tığ örgüleri ile iğne oyları yapılmaktadır. Kış aylarında şiş örgüleri ile bebek ve yetişkin giysilerinin yapımı tercih edilirken, bahar ve yaz aylarında tığ ile oya ve dantel ör-güler tercih edilmektedir. Ülkemizin hemen her yöresinde olduğu gibi Bulak köyünde de dantel ürünler çeyiz hazırlama ve günlük kullanım amacı ile genç kız ve kadınlar tarafından yapılmaktadır.

Bu çalışmada; Bulak Köyü’nde çeyiz ve kullanım amaçlı ev süslemeleri için üretilen danteller ele alınmış, yöredeki dantel örücülüğü hakkında örnek oluşturabilecek yaklaşık 60 değişik ürün çeşitli özellikleriyle belgelenmiştir.

2. BULAK KÖYÜ’NDE TIĞ ÖRÜCÜLÜĞÜ

İlmekleri iç içe geçirerek çok sayıda desen oluşturmaya uygun, yaratıcılığa açık, rahatlatıcı, dinlendirici ve hızlı üreyen bir uğraş olan dantel örgüleri; yöre kadınları tarafından evlerde, bahçelerde veya mahalle günleri, akraba günleri gibi organize edilen zamanlarda son derece sevilerek sürdürülen bir uğraştır.

Hemen her evde farklı kullanım alanına yönelik, farklı boyutlarda çeşitli desenlerde hazırlanmış dantel örneklerine rastlanmaktadır. Yöre kadınları dini bayramlar, söz kesme, nişan, düğün, gibi sosyal ilişkilere büyük önem vermekte, dolayısıyla günlük kullandıkları dantel örtü ve perdelerini özel günlerde değiştirerek yerine yenilerini kullandıkları bilinmektedir.

Danteller anne, annecanne, babaanne, teyze ve hala gibi yakın akrabalar

tarafından çeyiz amacı ile kız ve erkek çocukları için yapılmaktadır. Bu örgüler çeyiz biriktirmek ve korumak için alınmış, ağaç veya ağaç kaplama sandıklarda veya hurçlar içinde, lekelenmemesi ve güzel kokması için aralarına sabun yerleştirilerek saklanmaktadır. Köyde hemen her kadın küçük yaşlarda dantel örmeyi öğrenmekte ve ilk örgüleri dahil olmak üzere hemen hepsi çeyiz sandığında yerini almaktadır. Yöre kadınları çeyiz dışında aynı ürünleri farklı desenlerde evlerinde kullanmak üzere de örmektedir. Birçok evde; masa, sehpa ve tepsi örtüleri ile yatak takımlarında, perde uçlarında, sedir, buzdolabı, elbise dolabı örtülerinde, mutfak raf ve dolap içlerinde patiska veya keten kumaşlara monte edilmiş kenar ve ara dantellerine rastlanmaktadır. Ayrıca “sergenlik” olarak isimlendirilen nişlerde de dantel örtüler kullanılmaktadır.

Resim 1. Sergenlik dantelleri

2.1. TEKNİK, DESEN VE KOMPOZİSYON ÖZELLİKLERİ

Yörede üretilen dantellerde gereç olarak eskiden pamuk iplikler kullanılırken, günümüzde pamuk ipliklerin yerini sentetik iplikler almıştır. Ütü gerektirmemesi gibi kullanım kolaylığı sağlayan, çeşitli niteliklere sahip olan bu tür iplikler tercih edilmektedir. Dantel örgülerde çoğunlukla kırık beyaz ve süt beyaz olarak bilinen renkler kullanılmakta, ürün ve kullanım özelliğine göre 60-70 numara iplikler ile örülebilecek uygun kalınlıkta tığlar seçilmektedir. Dantellerin bir kısmı ürünü süslemek üzere örülürken, bir kısmı ürünü oluşturmaktadır. Kafes örgüler, tırazanlar ve örümcek en çok kullanılan tekniklerdendir.

Bazı evlerde oldukça eski dantel örneklerine rastlanabilmektedir. Orijinal

örnekler eskidiği için kullanımdan kaldırılmakta, yeni ipliklerle, hiç değiştirilmeden bire bir aynısı örülmek suretiyle desenlerin yeni ürünlerde yaşatılması sağlanmaktadır.

Yörede örneklik olarak saklanan dantel sayısı pek fazla olmamakla birlikte 70 yıllık olduğu söylenen, sararmış ve bir kısmı parçalanmış, yaklaşık 10x30 cm. boyutlarında kenar danteli olarak örülmüş örümcekli ve katip merdiveni olarak isimlendirilen iki eski örnek dikkati çekmektedir. 1956 yılında örüldüğü belirtilen iki perdenin kumaşı yıpranmış olmasına rağmen 30x70 cm boyutlarında, yörede kabak çiçeği ve örümcekli olarak bilinen kenar dantellerinin fazla yıpranmadığı, ancak saçaklarının pürüzlendiği görülmektedir (Resim 2). Katip merdiveni, elmas küpe, laleli gibi isimlerle anılan danteller de eski örneklerdendir. Bu dan-

Resim 2. Perde kenarı kabak çiçeği örneği

tellerden bazılarının sedir yastıklarına kenar danteli olarak dikildikleri göze çarpmaktadır. Motif isimleri bazı yaşlı kadınlar tarafından bilinirken, gençler tarafından pek fazla bilinmemektedir. Ancak aynı motif ve kompozisyonlara başka evlerde de rastlanmaktadır.

2.1.1. ÜRÜNÜ OLUŞTURAN DANTELLER

Yüzey oluşturmak için iki farklı tekniğin yapıldığı görülmekte ve elde edilen yüzeyler ürünü oluşturmaktadır.

Birincisinde; tek motifin örülerek büyütülmesi ile yuvarlak, elips, kare, baklava, dikdörtgen gibi formlarda örülen; ikincisinde ise çeşitli boyutlarda kare veya yuvarlak biçimli çok sayıda motifin örülmesinden sonra tığ ile kenarlarından birleştirilmesi ile geometrik formlarda oluşan yüzeyler ürünü ortaya çıkartmaktadır.

Tek parça motifin büyütülmesi ile oluşan ürünler, gerek örme gerekse ütülenme rahatlığından dolayı daha çok tercih edilmektedir.

Daire şeklinde motif oluşturmak için; zincir çekildikten sonra iki ucu birleştirilerek elde edilen boşluk üzerine çoğunlukla tırabzanlarla başlangıç yapılarak çevresi örülmekte ve istenilen çapta büyütülmektedir.

Elips şeklinde tek parça örtüler için; istenilen boyda örülen zincir üzerine birkaç sıra tırabzan, kafes, dolgu vb. teknikler üzerine desen oluşturularak, çevresinde tam dönüşlerle örülebildiği gibi örgüye dar kenardan başlayarak orta kısma doğru genişletilmekte ve yine daraltılarak oval form elde edilmektedir (Resim 3).

Resim 3. Oval formda hazırlanmış tepsi örtüsü

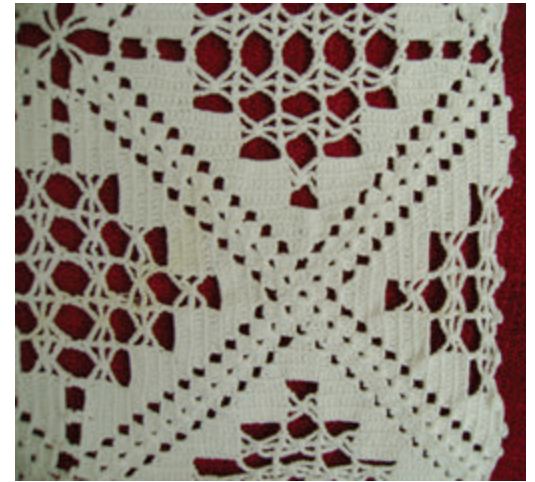
İstenilen boyda ve desen özelliğine göre, çekilen zincir üzerine çoğunlukla kafes ve dolgu teknikleri ile bir sıra örüldükten sonra çevrilerek aynı işleme diğer yönden devam edilerek kare veya dikdörtgen şeklinde ürünler elde edilebilmektedir. Bu ürünler yastık, sehpa, tepsi ve masa örtülerinde tercih edilmekte istenilen boyuta gelindiğinde sonlandırılmaktadır.

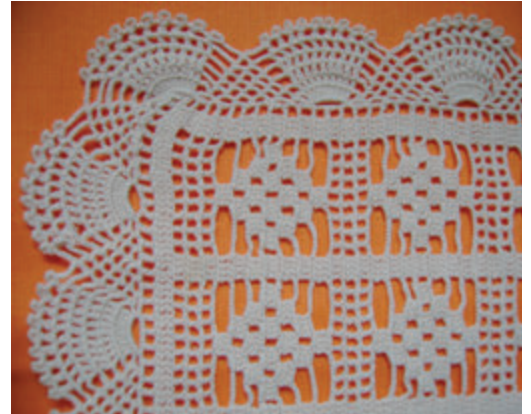
Resim 4. Sehpa örtüsü ve kenar ayrıntısı

Kare ve dikdörtgen örtüler tek parçadan oluştuğu gibi birçok motifin örülerek birbirine birleştirilmesi ile de yapılmaktadır. Aynı ebatlarda kare biçimli motifler örüldükten sonra kenarlarından

birbirine eklenmesi ile desen tamamlanmakta ve geometrik kompozisyonlar oluşturulmaktadır (Resim 5).

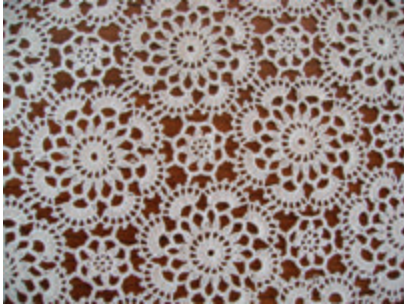

Resim 5. Kare motiflerin eklenmesi ile oluşturulan kırılent ve detay görünümü

Yuvarlak biçimli parçaların birleştirilmeleri; parçalardan çıkartılan çok sayıda zincir ile sağlanmakta veya daha küçük boyutta motiflerin aralara eklenmesi ile yüzey oluşturulmaktadır. Küçük boydaki motiflere ara motif adı verilmekte; ara

motifler, genellikle büyük motifin, göbek olarak isimlendirilen orta kısımdan oluşmakta veya benzer başka motiflerden örülmektedir. Ara motiflerin, ana motif olarak isimlendirilen büyük motiflerin aralarına eklenmesi ile kare veya dikdörtgen formda yüzeyler elde edilmektedir. Bu yüzeyler genellikle; kirlent, sehpa, yatak ve masa örtüleri olarak kullanılmaktadır (Resim 6).

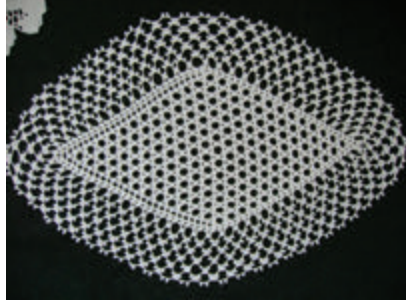
Resim 6. Ara motiflerle birleştirilmiş masa örtüsü örnekleri

Resim 7. Zincirlerle birleştirilen motiflerden sehpa örtüsü

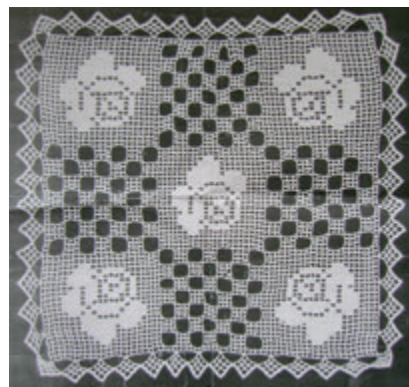
Tek motiften oluşan örtülerde desen olarak; çoğunlukla dal, yaprak ve çiçeklerden oluşan bitkisel motifler tercih edilmekte gül, lale, karanfil, fulya, papatya, kabak çiçeği, dal, tomurcuk ve yapraklara sık rastlanmaktadır (Resim 2,4). Farklı boyutlarda çok sayıda örülen motiflerde de çiçek desenleri

görülmemektedir (Resim 6,7). Geometrik bezemelerden ise baklava, kare, altıgen, dikdörtgen ve zikzak biçimler sık kullanılmaktadır (Resim 1,2, 4, 5,8).

Resim 8. Geometrik formda sehpa örtüsü

Figürlü bezemelerde genellikle keleş desenine rastlanmaktadır. Ayrıca "BULAK" ve "SAFRANBOLU" yazılı tepsi örtüleri de görülmektedir. Bu örtülerin orta kısmı örüldükten sonra çevresi örülmemekte, örgünün son sırası yörede kırık adı verilen suyla tamamlanmaktadır (Resim 9). Bazı örneklerde bitkisel ve geometrik bezemelerin bir arada kullanıldığı dikkati çekmektedir (Resim 2,9).

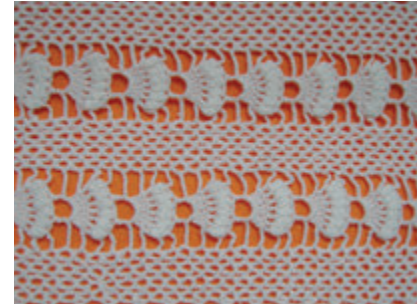

Resim 9. Tepsi ve sehpa örtüsü

2.1.2. ÜRÜNÜ SÜSLEYEN DANTELLER

Kumaş yüzeyleri süslemek için örülen danteller; çoğunlukla düz şerit halinde, kullanım yeri ve desene bağlı olarak istenilen en ve boyda örülmektedir. Kumaşın kenara yakın kısmı, dantelin en ve boy ölçüsünde kesildikten sonra

içersine şerit halindeki dantel parçalar yerleştirilerek makinede sarma işlemi ile kumaşa tutturulmaktadır. Yörede "ara danteli" olarak bilinen bu uygulamalar özellikle yatak takımlarında tercih edilmektedir. Aynı desendeki dantelin kumaşa dikilecek üst kısmı düz, boşlukta kalacak kenar kısmı "divlim veya divlimli" olarak isimlendirilen kavisli veya zikzak şeklinde yapılmakta, "uç danteli" olarak isimlendirilmektedir.

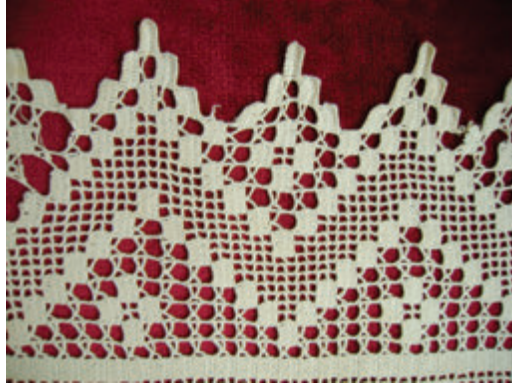

Resim 10. Ara danteli, divlimli uç ve detay görünümü

Uç veya kenar olarak isimlendirilen danteller ile mutfak takımları, terek (raf), sedir, sergen, buzdolabı örtüleri ile perde, yastık ve çarşaf kenarları örülmektedir. Şerit olarak örülen, ara ve kenar dantellerinde sürekli ve sıralı devam eden desenler kullanılmaktadır (Resim 10, 11,12).

Resim 11. Örnek parça (örümceksi) dantel uç ve detay görünümü

Resim 12. Örnek parça (katip merdiveni)

Bazen kumaşın bir köşesi kesilerek çıkarılmakta ve çoğunlukla üçgen formda olan dantel yerleştirildikten sonra kenarlarından sarılarak tutturulmaktadır. Köşe danteli olarak adlandırılan bu örgülere çoğunlukla çeyiz amaçlı hazırlanan bohçalarda rastlanmaktadır (Resim 13). Bazı örneklerde ise üçgen formda örülen dantelin, kumaşın köşesine sadece bir kenarından sarılarak kenar danteli oluşturulduğu görülmektedir.

Resim 13. Bohça köşe danteli

Ürünü oluşturan dantellerde olduğu gibi, ürünü süsleyen dantellerde de bitkisel motiflerden; gül, lale, karanfil, kabak çiçeği ve küpe ile dal ve yaprakları sıklıkla kullanılmakta (Resim 14, 18); bazı örneklerde ise bitkisel motiflerle, üçgen, zik-

zak, baklava gibi geometrik bezemelerin bir arada kullanıldığı göze çarpmaktadır (Resim 14).

Resim 14. Perde kenarı (laleli örnek)

Küpe, merdiven ve şemsiye olarak isimlendirilen nesneli bezemelere örnek oluşturan eski geleneksel desenlere genellikle çarşaf ve yastık kılıflarının kenar kısımlarına dikilmiş olarak rastlanmaktadır (Resim 15,16).

Resim 15. Şemsiye

Resim 16. Merdiven

Bazı örneklerde de bitkisel ve nesneli bezemelerin beraber kullanıldığı görülmekte, fiyonk ve gül motifi aynı desende yer alabilmektedir (Resim 17).

Resim 17. Perde kenarı

Danteller istenen büyüklükte tamamlandıktan sonra çeşitli süsleme teknikleri uygulanmaktadır. Bu süslemeler desen özelliğine veya bireyin istek ve beğenisine göre değişik şekil ve tekniklerle yapılabilmektedir.

Çeşitli formlarda örülen ürünlerin kirpik, örümcek veya tırbazan teknikleri ile tüm çevresi defalarca örülerek kenarları süslenmektedir. Kenar oyası denilen bu örgünün üründeki desen ile uyumu dikkat çekmekte ve bu süsleme türüne sehpa ve tepsi örtülerinde sıklıkla rastlanmaktadır (Resim 4,8,9).

Başka bir süsleme tekniği olarak ürün kenarına tutturulan “kurt” olarak isimlendirilen tek yönlü sık iğne yapımı sonucu helezonlar oluşturan şeritler örülmektedir.

12

Küçük plastik halkalar sık iğne tekniğinde örülerek kaplanmakta ve birbirine zincirle bağlandıktan sonra uç kısımlarındaki zincir ile örtüye tutturulmaktadır (Resim 18).

Resim 18. Plastik halkalarla süslenen buz-dolabı örtüsü

Ancak geleneksel modellerde çoğunlukla “saçak bağlama” olarak isimlendirilen teknik uygulanmaktadır. Dantel örgüsünde kullanılan iplikler ortalama 10-12 cm. uzunluğunda kesilerek ürün kenarına tığ yardımı ile bağlanmaktadır (Resim 2, 14). Ürünler son işlem olarak ıslak bez ve buharlı ütü ile ütülenerak kullanıma hazır duruma getirilmektedir.

SONUÇ

Karabük ili Bulak Köyü'nde yapılan incelemeler sonucunda; yörede eğitim düzeyinin yüksek olduğu, gençlerin çoğunluğunun üniversite mezunu, kadınların ise geleneklerine son derece bağlı oldukları ve sosyal ilişkilere önem verdikleri görülmektedir. Tığ örgüleri genç kız ve ev hanımları tarafından çoğunlukla çeyiz amacı ile yapılmakta, genellikle satış amacı güdülmemekte ve çoğunlukla bitkisel motifler tercih edilmektedir.

Eskiden yapılan örnekler bozulmadan korunmakla birlikte, yeni motif ve desenlerin de örüldüğü dikkati çekmektedir. Değişik özelliklerde satışa çıkan dantel ipliklerinin kadınlar tarafından ilgi ile takip edildiği, Karabük veya Safranbolu'dan satın alınan ipliklerle örgünün oluşturulduğu saptanmıştır. Ancak yeni nesil genç kızların gelişen teknolojinin etkisi ile dantellerden oluşturulan yatak ve mutfak takımlarını çeyizlerine almak istemedikleri, sehpa takımlarını yeterli gördükleri hatta

bazı gençlerin evlendikten bir iki yıl sonra kullanmadıkları gerekçesi ile bazı çeyizlerini geri getirdikleri köy halkı tarafından belirtilmektedir.

Bulak Köyü, UNESCO dünya şehri Safranbolu ilçesine yakınlığı ve bozulmamış mimari özellikleri ve doğal güzellikleri ile turizm yönünden ilgi çekmekte, Safranbolu'yu görmeye gelen yerli ve yabancı turist gruplarınca ziyaret edilmektedir. Köyde örülen dantellerden seçilecek örnekler ile katalog

oluşturulması, örücülüğün geleneksel boyutta sürdürülmesi, köy muhtarı ve Karabük belediyesi işbirliği ile tanıtımlarının yapılması, genellikle kazanç amacı güdülmemekle birlikte kooperatif kurularak köyde bir tanıtım ofisinin açılması, yapılan dantellerin burada sergilenmesi ve hediyelik eşya olarak satışa sunulması yörede örücülük sanatının kaybolmasını önleyerek korunmasına katkıda bulunacaktır.

Kaynakça:

Akpınarlı, F. (1995). El Örgüsü Çorapların Teknik, Desen, Renk ve Kullanım Özellikleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Akpınarlı, F.; H. Tozun; F.N. Başaran; M. Büyükyazıcı; Y.P. Ertürk. (2012). Şanlıurfa El Sanatları ve Sözlü Kültür Malzemeleri. Şurkav Yayınları, No: 36. Ankara.

Atay, A. (1987). Örücülük. Milli Eğitim Basımevi. 1. Basım. İstanbul.

Erbek, G., (1981). 1. Ulusal El sanatları Sempozyumu Bildirileri. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları. İzmir.

Onuk,T.; H. F. Akpınarlı; H.S. Ortaç; D. Ayda; S.Küçük kömürler; H. Köklü. (2005). Ankara İli El Sanatları Ve Beslenme Kültürü. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları. Ankara.

Onuk,T.; H. F. Akpınarlı; H.S. Ortaç; Ö. Alp. (2004). Silifke Folkloru (İşlemecilik, Dokumacılık, Örücülük, Halk Oyunları Ve Giysileri). Türk Tarih Kurumu Basımevi. Ankara.

Onuk, T. (2000). Osmanlıdan Günümüze Oylar. Kültür Bakanlığı Yayınları. Türk Tarih Kurumu Basımevi. Ankara.

Ortaç, H.S. (Eylül, 2007). Tığ Örücülüğünün Kullanım Alanları ve Çağdaş Tasarımların Medyada Tanıtılmasının Önemi. Motif Halkoyunları Eğitim ve Öğretim Vakfı Dergisi. Sayı: 20. Ankara.

Özbaşı, T. (1997). Ayaş Tenteneleri Üzerine. Gazi Üniversitesi Ayaş ve Çevresi Kültür-Sanat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri. Ayaş Belediyesi Yayınları. Ayaş.

Kaynak Kişiler:

Adalet ÇOBAN. 63 yaşında, ev hanımı. Görüşme tarihi (Ekim 2012)

Ayfer GÜNER. 54 yaşında, ev hanımı. Görüşme tarihi (Ekim 2012)

Canan GÜROCAK. 48 yaşında, ev hanımı. Görüşme tarihi (Ekim 2012)

Emine ALBAYRAK. 54 yaşında, ev hanımı. Görüşme tarihi (Ekim 2012)

Hacer ERGİN. 53 yaşında, ev hanımı. Görüşme tarihi (Ekim 2012)

Hafize ERER. 68 yaşında, ev hanımı. Görüşme tarihi (Ekim 2012)

Hatice KARAKAŞ. 37 yaşında, memur (Çocuk Esirgeme Kurumu). Görüşme tarihi (Ekim 2012)

Pakize ÇETİN. 88 yaşında, ev hanımı. Görüşme tarihi (Ekim 2012)

Yıldız MUMCU. 71 yaşında, ev hanımı. Görüşme tarihi (Ekim, Kasım 2012)

Zehra KARAKAŞ. 59 yaşında, ev hanımı. Görüşme tarihi (Ekim 2012)

İzmir Etnografya Müzesi'nde bulunan

Dival İşi

İşlemeli Örtülerden Örnekler

Yrd. Doç. Nursel BAYKASOĞLU

G.Ü. Mesleki Eğitim Fak. Öğretim Üyesi

Uzman Emine SARIÇAM

G.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

İzmir Etnografya müze binası, Konak Varyant üzerinde 1831 yılında Neo Klasik tarzda yapılmış, yerel mimariden de izler taşıyan tarihi bir binadır. Müzede genellikle 19. yüzyılda İzmir ve çevresindeki Türklerin günlük hayatı, örf ve adetleri ile ilgili eserler yer almaktadır. Müzede ayrıca ustaların çok azalmış olan el sanatlarıyla ilgili malzemeleri ve bunların nasıl üretildiklerini gösteren temsili düzenlemeler de günümüzde sergilenmektedir.

Müze iki kattan oluşmaktadır. Birinci kat Teşhir Salonunda; zeybek kıyafetleri, deve güreşi resimleri, deve, at, eşek gibi hayvanlara ait koşumlar, çömlekçi atölyesi, keçe ve nalıncılık ile ilgili malzemeler, tahradan kalıp kumaş baskı atölyesi, iğne oyaları, kadın – erkek giysileri, havlu, bohça gibi ev eşyaları, nazar boncuğu atölyesi bulunmaktadır.

İkinci kattaki Teşhir Salonunda ise; dokumalar bölümü, silahlar bölümü, gelin başları, mutfak eşyaları, oturma ve misafir odası, gelin odası bulunmaktadır.

Fotoğraf No: 1.1

Envanter No: 578 Dival

İşi Örtüden Detay

Makalede, müzede bulunan dival işlemelerden tesadüfi yöntemle seçilen 5 adet örneğin boyut, desen, teknik, renk, kompozisyon ve dokuma özellikleri açısından tanıtılması, belgelenmesi ve gün ışığına çıkarılmasına çalışılmıştır.

Fotoğraf No: 1 Envanter No: 578 Dival İşi Örtü

Fotoğraf No: 2 Envanter No: 547 Dival İşi Örtü

Fotoğraf No: 3

Envanter No: 547-2 Dival İşi Örtü

Fotoğraf No: 2.2 Envanter No: 547 Dival İşi Örtüden Detay

Makaleye konu olan 578 envanter numaralı dikdörtgen örtü pembe saten kumaş üzerine sarı sim ile işlenmiştir. Örtünün ortasında 4 tane karşılıklı gelecek şekilde sıralanmış ortada birbirine bağımlı motifler uygulanmıştır. Ayrıca örtünün 4 kenarında da bağlantılı, bitkisel bezemeli motiflerden oluşan bir kenar suyu bulunmaktadır. Örtünün dar kenarlarında kalan kısımlarına 2'şer tane simetrik motif uygulanmıştır. Teknik olarak alt dolgulu düz sarma kullanılmıştır. Örtü pul, boncuk, kurt, tırtılı ile süslenmiştir. Örtünün kenarları köşe katlanarak kenar temizlemesi yapılmıştır.

Fotoğraf No: 3.3 Envanter No: 547-2 Dival İşi Örtüden Detay

Makaleye konu olan 547 envanter numaralı kare masa örtüsü lacivert kadife kumaş üzerine sarı sim ile işlenmiştir. Örtünün 4 köşesinde bitkisel bezemeli, birbirinden bağımsız sıralamalı motif uygulanmıştır. Ayrıca örtünün 4 kenarında 'S' şeklinde bağlantılı sıralamalı, bitkisel bezemeli su motifi bulunmaktadır. Örtüde teknik olarak alt dolgulu düz sarma,

Fotoğraf No: 4 Envanter No: 411-1 Dival İşi Örtü

Fotoğraf No: 4.4 Envanter No: 411-1 Dival İşi Örtüden Detay

yarma sarma kullanılmış, pul, boncuk, tırtıllarla süslenmiştir. Örtünün kenarları, köşe yaparak temizlenmiştir.

Makaleye konu olan 547-2 envanter numaralı dikdörtgen örtü lacivert kadife kumaş üzerine sarı sim ile işlenmiştir. Örtünün ortasında 2 tane tam simetrik bağlantılı motif uygulanmıştır. Ayrıca örtünün 4 kenarında bağlantılı sıralamalı, asimetrik bitkisel bezemeli su çalışması yapılmıştır. Örtünün boşta kalan köşe kısımlarında bitkisel bezemeleri uçları merkeze bakacak şekilde 4 adet motif uygulanmıştır. Teknik olarak alt dolgulu düz sarma uygulanmış, pul, boncuk, kurt ve tırtıllarla süslemeler yapılmıştır. Örtünün kenarları köşe çalışılarak temizlenmiştir.

Makaleye konu olan 411-1 envanter numaralı dikdörtgen örtü bordo kadife kumaş üzerine sarı sim ile işlenmiştir. Örtünün ortasında 2 tane bağlantılı tam simetrik, bitkisel bezemeli motif uygulanmıştır. Örtünün kenarına bağlantısız sıralamalı simetrik,

bitkisel bezemelerden oluşan su uygulanmıştır. Ayrıca örtünün boşta kalan köşelerine 4 tane bağlantısız sıralamalı, simetrik bitkisel bezemeli motif uygulanmıştır. Dar kenarlarının ortasına da yıldız şeklinde geometrik motif uygulanmıştır. Teknik olarak alt dolgulu düz sarma uygulanmış, pul, tırtıl ve boncuklarla süslemeler yapılmıştır. Örtünün kenarları köşe çalışılarak temizlenmiştir.

Makaleye konu olan 1014 envanter numaralı dikdörtgen örtü lacivert kadife kumaş üzerine sarı sim ile işlenmiştir. Örtünün ortasında bitkisel ve geometrik bezemeli motif uygulanmıştır. Ortadaki geometrik desenin ortasında ise ay deseni çalışılmıştır. Örtünün kenarına yine bitkisel bezemeli bağlantılı iki ayrı motiften oluşan su uygulaması yapılmıştır. Motif ve su arasında kalan boşluklara köşelere yerleşecek şekilde asimetrik, bitkisel bezemeli motifler işlenmiştir. Teknik olarak alt dolgulu düz sarma uygulanmış, tırtıl ile süslemeler yapılmıştır. Örtünün kenarları köşe çalışılarak temizlenmiştir.

Fotoğraf No: 5 Envanter No: 1014 Dival İşi Örtü

Fotoğraf No: 5.5 Envanter No: 1014 Dival İşi Örtüden Detay

İncelenen beş adet ürünün, üç tanesi lacivert, bir tanesi bordo kadife kumaş üzerine bir tanesi de pembe saten kumaş üzerine çalışılmıştır. Ürünlerin tamamı Dival İşi Tekniği ve yardımcı iğne teknikleri ile işlenmiş masa örtüsüdür. Ürünlerin dört tanesi dikdörtgen, bir tanesi de kare şeklindedir. Örtülerin tamamının kenarları köşe katlanarak temizlenmiştir. Ayrıca ürünlerin tamamında bitkisel bezemeli motifler kullanılmış olup, iki tanesinde ise bitkisel bezeme yanında geometrik bezemelere de yer verilmiştir.

Sonuç olarak müzelerimizde bulunan kaybolmaya ve unutulmaya yüz tutmuş, değeri paha biçilemez eserlerimizin bu tip çalışmalarla gün yüzüne çıkarıl-

ması, var olan değerlerimizin yaşatılmaya çalışılması amaçlanmıştır. Bu eserlerin karakteristik özelliğini bozmadan, yeni ürünlerin çalışılması ve kuşaktan kuşağa kültürel miras olarak aktarılması önemli görevlerimizdendir.

Kaynakça

- Barışta, Örcün. Türk El Sanatları, 1997 Ankara.
- Barışta, Örcün, Türk İşlemelerinden Motifler, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Basımevi, Ankara 1977 (Derleme).
- Barışta, Örcün, Türk İşlemelerinden Teknikler, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu Basımevi, Ankara 1978.
- Çınar Ajans Matbaacılık, Haziran 2008, İzmir İl Özel İdaresi Kültür Yayınları.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi Resmi web Sitesi: www.izmir-kulturturizm.gov.tr
- Markaloğlu, Şehdabe. Dival İşleme (Sırma- Maraş İşi), Özkan Matbaacılık 2004 Ankara.

XV. Yüzyıldan XVI. Yüzyıla kadar Osmanlı Minyatürlerinde Çalgılar

Esra ŞENOCAK
İTÜ. Dr. Öğrencisi

26

XV. yüzyıldan başlayarak XVI. yüzyıla kadar geçen uzun bir zaman süreci içinde, Osmanlı müzikal kültüründe birbirinden farklı çok çeşitli çalgılar kullanılmıştır. Ancak bu çalgılardan bazıları ait olduğu dönem içinde benimsenerek kullanılmış, günümüze kadar hiç değişim göstermeden varlığını sürdürmüş, bir müddet kullanıldıktan sonra yerini bir başka çalgıya devretmiş, bazıları da değişime uğramış ya da tarihin akışında kaybolup gitmiştir.

XV. yüzyıldan başlayarak, XVI. yüzyıla kadar Osmanlı minyatürlerinde görülen askerî ve askerî olmayan müzik topluluklarında kullanılmış çeşitli çalgılar ele alınacaktır. Amacımız, kronolojik olarak sınıflandırmış olduğumuz Osmanlı yazmalarının müzik konulu minyatürlerinde tasvirleri görülen çeşitli saz topluluklarındaki çalgıları ayrı ayrı irdelemek, yakaladığımız bulgulardan bir değerlendirme yaparak sonuç çıkarmak olacaktır.

XV. Yüzyıl Osmanlı Minyatürlerinde Görülen Çalgılar

Bu döneme ait minyatürlü yazmalar yok denecek kadar azdır. Bu nedenle XV. yüzyıla ait yazmaların müzik konulu minyatürlerinde bu dönemde kullanılmış olan çalgılar hakkında doyurucu bir fikir edinmemiz mümkün değildir. Bu döneme ait iki yazmanın minyatürlerinde görülen çalgı tasvirleri sadece birkaç çalgı ile sınırlı kalmaktadır.

Osmanlı minyatürlü yazmalarının ilk örneklerinden olan Fatih Sultan Mehmet dönemine ait, içinde müzik ile ilgili sahnelerin yer aldığı iki yazma eserden birincisi, Tebrizî'nin "Dilsûznâme" (Gül ve Bülbül) adlı eseridir (Oxford Bodleian Library, Ouseley No: 133) Yazmanın içinde yer alan 5 minyatür Edirne'de hazırlanmıştır. Osmanlı

kitap ressamlığının ilk ve en erken örneklerinden birisi olan Dilsûznâme'nin konumuz açısından önemi, Osmanlı yazmaları içinde XV. yüzyıla ait en eski yazma olmasıdır. Yazmanın müzik ile ilgili sahnelerinde bu dönemde kullanılmış olduğu anlaşılan birkaç çalgı tasviri görülür. Üslup bakımından Dilsûznâme'deki minyatürler ile büyük benzerlik gösteren ve yine bu döneme ait olduğu anlaşılan "Külliyât-ı Kâtibi" adlı yazmanın müzik ile ilgili minyatürlerinde tasvirleri görülen çalgıların da konumuz açısından önemi büyüktür. Her iki yazmada yer alan çalgı tasvirleri erken Osmanlı

Resim 1

döneminde kullanılmış çalgı tipolojisi- ni belirlemede ve Türk Müzik tarihinde kullanılmış çalgıların evrimi açısından önemlidir.

Dilsuznâme'nin müzik konulu minyatürlerinden birisinde hükümdarın önünde fasıl yapan saz topluluğu içinde def, çeng ve nefesli bir çalgı tasviri görülür (Res. 1). Minyatürde tasviri görülen çeng formu itibariyle Uygur ve Selçuklu çengleri ile büyük bir benzerlik gösterir. Sağ kol altında tutulmuş olan çalgı iki elin parmakları ile çalınmaktadır. Selçuklu müzikal kültüründe çok sık kullanılmış olduğu anlaşılan çeng, XV. yüzyıl erken Osmanlı dönemi müzikal yaşamında da çok sevilen ve kullanılan bir çalgı olmuştur. XV. yüzyılda saz toplulukları içinde ritm sazı olarak kullanılmış olan def Selçuklu döneminde görülen def tipolojisi ile aynı özelliğe sahiptir. Minyatürde pek belirgin tasvir edilmemiş nefesli sazın ise tipolojisi anlaşılamamaktadır.

II. Mehmet dönemine ait diğer bir yazma da, "Külliyât-ı Kâtibî" dir (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, R.989) . Kâtibi ünvanını kullanan Şemseddin Muhammed b. Abdullah Nişaburi'nin kasidelerinden oluşan külliyat H.887/M.1482 yılında yazılmıştır. Yazmada birisi karşılıklı sayfalar üzerine yapılmış olan iki minyatür, erken Osmanlı kitap resminin gelişim devrinin özelliklerine sahiptir.

Yazmada hükümdarın eğlence meclisinin tasvir edildiği minyatürlerden

Resim 2

birinde taht önünde sıralanmış saz topluluğu içinde çeng, def, nefesli saz tasviri görülür (Res. 2). Bu dönem minyatürlerinde görülen nefesli saz tasvirleri kabaca tasvir edilmiş olduğundan, çalgının ismi ve tipolojisi hakkında yorumda bulunmak oldukça güçtür.

Aynı yazma içinde, konumuz ile ilgili bir başka minyatürde tasviri görülen saz takımı sahnenin alt köşesinde üçlü bir grup halinde tasvir edilmiştir. İki cariyeye müzisyenin arasına oturmuş bir müzisyenin çaldığı uda benzeyen çalgının burguluğu kavislidir. Burguluğu kavisli telli çalgı tipolojisi Safavî minyatürlerinde çok sık tasvir edilmiştir. Sonuç olarak bu döneme ait yazmaların minyatürlerinde görülen çalgı tipolojisi Osmanlı çalgı karakterine yabancılık kalmaktadır (Res. 3).

Resim 3

Hiç şüphesiz bu dönemde Osmanlı müzikal yaşamında birçok değişik sazlar kullanılmıştır. Ancak bu yüzyıla ait elimizde sadece iki yazma eser olduğundan ve bu yazmaların minyatürleri birkaç çalgı tasviri ile sınırlı kaldığından bu dönemde kullanılmış başka çalgıların tipolojileri hakkında yeterli bir bilgi elde edilememektedir. Ancak bu iki yazmanın minyatürlerinde görülen ud, def, çeng ve ney gibi çalgıların bu dönem içinde çok sık kullanılmış olabileceğini söyleyebiliriz.

XV. yüzyılda kullanılmış birkaç çalgı tipolojisi hakkında bize az da olsa bir fikir veren bu iki yazmanın dışında, yazılı kaynak olarak XV. yüzyılda yaşamış Maragalı Abdülkadir'in "Camî'ul-Elhan (İst. Nuruosmaniye Küt. 3644 numaraya kayıtlı) adlı edvârında belirtmiş olduğu çalgılardan ancak bazıları'nın Osmanlı sınırları içinde kullanılmış olabileceğini söyleyebiliriz. Maragalı Abdülkadir'in kitabında isimlerini verip kısaca tarif ettiği sazları şöyle sıralayabiliriz:

Telli sazlar: ud- kadîm, Ud-ı kâmil, Tarab'ul-Feth, Şeştay, Tarab- rûd, Tanbur- Şirvaniyan, Tanbure-i Türki, Ruh-Efza, Kopuz-u Rumî, Ozan, Rebab, Rud-ı hanî, Şahrûd, Terentây, Şidirgu, Tuhfet'ul ud, Künkere, Kanun, Yatugan, Çeng, Eğri, Saz-ı dolab, Mugni, Kemençe, Gijek, Nây-ı tanbur, Yektây,

Nefesli sazlar: Nây-ı sefid, Zemri siyeh nây, Surna, Nayçe-i balaban, Nây-ı çâver, Nefir,, Bûk, Nay-ı hıyk, Musikâr, Çıpcık (Musikâr-ı Hitayî), borgan.

Bu dönem içinde Osmanlı mehter takımı askeri bir yapı içerisinde düzenli bir teşkilata dönüştürülmüştür. İstanbul'un fethinden sonra İstanbul'da Demirkapı mevkiinde "nevbethâne" kurulmuş ve bu nevbethâne Fatih devrinden III. Selim devrine kadar sürekli kullanılmıştır. Fatih devrinde mehter müziğine verilen önem daha sonraki devirlerde de devam etmiştir. Bu bağlamda XV. yüzyılda Osmanlı mehterinde zurna, davul, nakkâre, boru ve kös gibi çalgıların kullanılmış olduğu da anlaşılmaktadır. Ne yazık ki, bu dönem mehterinde kullanılmış çalgı tipolojisi hakkında bize fikir verebilecek minyatürlü bir yazma yoktur. Yine de bu dönem mehter çalgıları ile XVI. yüzyıl mehterinde görülen mehter çalgı tipolojisi arasında pek bir fark olmadığı görüşündeyiz.

XVI. Yüzyıl Osmanlı Minyatürlerinde Görülen Çalgılar

İçinde müzik konulu minyatürlerin bulunduğu bu döneme ait yazmalardan biri Süleymannâme'dir (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, H.1517). Yazma, Kanûni Sultan Süleyman'ın cülûsundan (1520), saltanatının 1558

yılındaki dönemine kadar geçen olayları konu alır. Arifi mahlasını kullanan Fethullah b. Kâtip el-Şirazî tarafından şehname tarzında Farsça ve manzum olarak yazılmış eser, H.965/M.1558 yılında Azerbaycan'lı Hattat Ali b. Emir Şirvânî tarafından kopya edilmiştir. Yazmada 69 minyatür bulunur. Minyatürler İmparatorluğun çeşitli yörelerinden saray atölyesine gelmiş, farklı resim anlayışına sahip sanatkârlar tarafından yapılmış olmalıdır. Osmanlı tarihini yansıtan resimlerde, Macaristan'a yapılan seferler, doğu seferleri, av sahneleri, sünnet düğünleri ve elçi kabulleri gibi sahneler yer alır.

Fethullah Arif Çelebi'nin hazırlamış olduğu beş yazmadan sonuncusu olan Süleymannâme'nin (Topkapı Sarayı Müzesi, H. 1517) müzik konulu minyatürlerinde saz toplulukları içinde değişik çalgılar karşımıza çıkmaktadır. Bu minyatürlerden birinde hükümdarın tahtı önünde sıralanmış saray saz topluluğu içinde iki müzisyen ney çalar-ken görülür (Res. 4). Erken XVI. yüzyıl yazma-

Resim 4

larının minyatürlerinde görülen ney tasvirleri günümüzdeki neylerden görünüş itibarıyla farklıdır. Bu döneme ait ney tipolojisi ince, uzun ve zariftir. Osmanlılar döneminde çalgı başına bir ağızlık (başpare) ilâve edilmiş ve farklı akortlar ile de çalınmaya başlanmıştır. XVI. yüzyılın ilk yarısına kadar olan minyatürlerin çeşitli sahnelerinde pek belirgin olmayan tasvirlerinden bu ağızlığın ortaya çıkış tarihini kesin olarak belirlememiz mümkün değildir. Ağızlığın XVI. yüzyılın sonunda

çalgıya ilâve edilmiş olduğu düşünülse bile, vaktiyle bu çalgıyı tasvir eden sanatçıların çalgı üzerindeki ağızlığı fark etmemiş veya önemsememiş oldukları da bir başka nedendir. Sahnelerde görülen neyler Türk ve İranlı nakkaşlar tarafından basmakalıp olarak tasvir edilmiştir. Sanatçıların Türk ve İran neyleri arasındaki nispetleri ve aralarındaki farklı özellikleri tasvir edebilme eğilimleri ancak geç devir Osmanlı minyatürlerinin sahnelerinde karşımıza çıkar. Bu tür neyler tipolojik özellikleri nedeniyle İran'ın Tebriz yöresine ait olabilir. Bu görüşü destekleyen elimizde önemli kanıtlar mevcuttur. Kanuni Sultan Süleyman hükümdar olduğu tarihte Enderun'da bulunan ve "Cemaat-i mutriban" adı verilen müzik heyetindeki neyzenlerden hiçbiri Osmanlı Türk'ü değildir. XVI. yüzyıla ait "Masraf-ı Şehriyârî" defterinde 1528 tarihli saraya ait sanatkârlar kısmında adı geçen neyzenlerin çoğunun Azerî ve İranlı oldukları anlaşılmakla beraber, listede derviş neyzenlerin isimleri bulunmamaktadır. Ayrıca Yavuz Sultan Selim'in Tebriz seferinde İran'dan bir hayli usta ve değerli müzisyenleri İstanbul'a getirip Enderun'a kaydettirmiş olduğu ; Kanunî Sultan Süleyman'ın hükümdar olduğu tarihte Enderun'da bulunan "Cemaat-i Mutriban" adı verilen müzik heyetindeki sazende ve hanendelerden çoğunun İran'lı ve Azerbaycan'lı oluşu bu dönemde kullanılmış olan bazı çalgıların da yabancı olabileceğini düşündürür. Ayrıca bu dönemin sonuna kadar Topkapı Sarayı'nda icra edilen müziğin, Herat'ta Timurlu sarayında icra edilen müzikten farksız olduğunu, Gulâm Şadi ve Maragalı Abdülkadir gibi, XVI. yüzyılın iki ünlü müzisyeninin eserlerinin her iki sarayın repertuarında yer aldığını da burada belirtebiliriz.

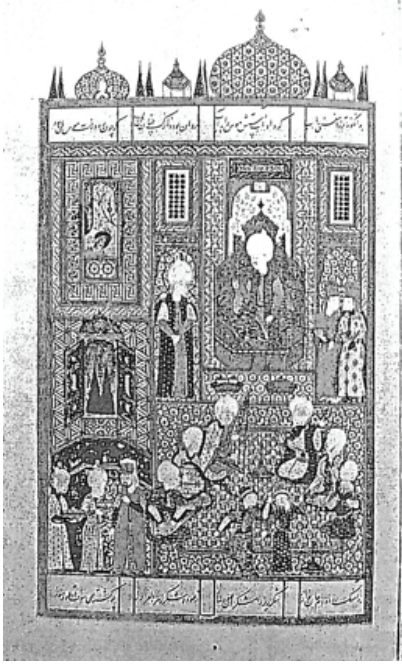
XVI. yüzyılın ilk yarısına ait yazmaların minyatürlerinin müzik konulu sahnelerinde saz toplulukları içinde görülen başlıca çalgılar arasında def, ud, çeng, ney, rebab, miskal, kopuz ve kanun sayılabilir. Ancak bu çalgılardan bazıları özellikle ney ve ud tipolojik özellikleri nedeniyle Osmanlı çalgı karakterine yabancı kalmaktadır. Tını tablaları üzerinde oldukça girift ve zarif işlemleri olan burguluğu kavisli ud'lar ile ince, uzun, zarif görünümlü ney'lerin Tebriz'e ait oldukları mümkün görünmektedir.

Santur'un 1528 tarihli "Cemaat-i mutriban" da ismi geçmemekle birlikte, XVI. yüzyıl Osmanlı minyatürlerinde de tasviri görülmez. Ancak "Codex Vindobonensis" de (VMKEYB-Codex Vindobonensis: 8602) ortaya çıkışı XVI. yüzyılda böyle bir çalgının varlığını ortaya koymuştur.

Süleymannâme adlı yazmanın müzik konulu minyatürlerinde, saz toplulukları içinde görülen bir başka çalgı da rebaptır. Bu çalgı Fatih dönemine ait Mehmet Siyah Kalem'in minyatürlerinden birinde, bir demon tasvirinin elinde görülen çalgı ile büyük bir benzerlik gösterir. Ancak

Süleymannâme'deki minyatürlerde görülen çalgının teknesi daha küresel, yüzeyi deri kaplı ve yayı küçüktür.

Aynı yazmanın minyatürlerinden birinde saz toplulukları içinde görülen bir başka çalgı da kanundur (Res. 5). Kanun XVI. yüzyıl Türk ve İran

Resim 5

minyatürlerinde çok nadir görülür. Bu nedenle bu çalgının XVI. yüzyılda halk tarafından sevilen bir çalgı olduğu söylenemez. Ancak saray saz topluluklarında kullanılmıştır. XVI. yüzyılda Osmanlı sarayında çalınan kanun tipi ile İran ve Semerkand bölgesinde kullanılan kanunlar arasında hiçbir fark yoktur. XVI. yüzyıl kanunu yapısı ve formu ile modern kanundan çok bir zithere benzer. Uzunçarşılı'ya göre bu yüzyılın ikinci yarısında saray cariyeleri arasında yetişenlerin içinde ney, tanbur, kemançe, santur, çeng, çökr, musikar (miskal) ve daire çalanlar arasında kanun icracısı da bulunur.

Süleymannâme'nin minyatürlerinde saz toplulukları içinde görülen def, çeng, ud ve ney gibi belli başlı çalgılara, rebab, kanun ve miskal gibi çalgıların da dahil edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle saray saz toplulukları içinde bir ritm çalgısı olarak daima def kullanılmış, dümbelek, kudüm veya nakkâre gibi diğer vurmali çalgılara yer verilmemiştir.

Türkler'de askerî müziğin çok eski-

lere dayandığı bilinmektedir. Medeniyetin daha ilk çağlarından beri savaşlarda birlikteliği güçlendirmesi yönünde müzikten büyük ölçüde faydalanılmıştır. Askerî müzik takımları Abbasîler'de, Harzemşahlar'da, Büyük Selçuklular'da, Anadolu Selçuklularında, İlhanlılar'da, Memlûkler'de görülmektedir. XVI. yüzyıla ait yazmaların savaşla ilgili minyatürlerinde görülen mehterler davul, zurna ve nefir ile sembolik olarak vurgulanmıştır. Çünkü bu kalabalık sahnelerde mehteri bütünüyle tasvir etmek olanaksızdır. Bu dönemin Osmanlı mehterinde zurna, davul, kös, nefir, zil, trompet ve nakkâre kullanılmıştır.

XVI. yüzyıla ait yazmaların minyatürlerinde görülen mehter toplulukları içinde farklı tipolojide davul tasvirleri görülür. Bu davullardan bazılarının kasnağı dar, bazılarının ise uzundur. Bir başka davul tipi de koltuk altında çalınan, kasnağı uzun ve küçük ölçülerde koltuk davuludur (Res.6) . XVI.

Resim 6

yüzyıl minyatürlerinde görülen davul kasnakları genelde kırmızı bir şal ile kaplanmıştır. Bunun sembolik olarak anlamı şu olaya bağlanmaktadır: Evliya Çelebi, Selçuklu Sultanı tarafından Osman Gazi'ye sunulan ilk davul ile ilgili bir gelenekten söz eder. Evliya'ya göre kırmızı renkte bir şala sarılmış olan davul, Osman Gazi'nin (1326-1359) oğlu Orhan'ın, Bursa'daki mezarı üzerinde asılı durmakta idi. Osman Gazi'den itibaren, davullar kırmızı renkte bir şal ile

kaplanmış olduğundan Osman Bey'in anısına hürmeten bir gelenek olarak devam ettirilmiştir.

XVI. yüzyılın ikinci yarısına ait, büyük bir öneme sahip minyatürlü bir yazma da "Surnâme-i Humayûn"dur. (Saray Düğünü) (Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, H.1344). Yazmadaki minyatürler 1582 yılında Sultanahmet'te dönemin padişahlardan III. Murat'ın oğlu şehzâde III. Mehmet'in At Meydanı'nda yapılan 52 gün ve gece süren sünnet düğünü şenliğini konu alır. Eser 1582 yılında kaleme alınmıştır. Yazarının kimliği belli değildir. Yazmadaki minyatürler bu dönemin ünlü nakkaş ustası Nakkaş Osman idaresindeki bir ekip tarafından saray atöleyesinde yapılmıştır. Nakkaş Osman şenlik ve gösterileri At Meydanı'nın değişmeyen görüntüsü içinde tasvir etmiş ve herbir olay yalnız bir sahne- de tasvir edilerek, her sol sayfada Sultan ve şehzâde İbrahim Paşa Sarayı'nın meydana bakan şahnişinde görüntülenmiştir. Sağ sayfalarda saray ve yabancı ülkelerin elçilik mensupları kendilerine ayrılan localardan gösterileri izlemektedir. Şenlik boyunca İstanbul'daki tüm esnaf loncaları sultanın önünden alaylar halinde geçmişler, hünelerlerini sergilemişlerdir. Ulemeden, çengilere, camcılardan okçulara, kumaşçılardan demircilere ve dilencilere kadar toplumun her kesimi gösterilere katılmıştır. Eserdeki minyatürlerde, şenlikte yer alan çeşitli gösteri toplulukları içinde ne tür çalgıların kullanılmış olduğu hakkında bizi aydınlatan sahneler bulunur. Bu şenliğin minyatürlerle tasvir edilmiş olduğu aynı döneme ait bir başka yazma da "Şehinşahnâme II.dir" (Topkapı Sarayı Kütüphanesi, B.200) dir. 1582-1588 yılları arasında geçen olayların konu edildiği eser, dönemin padişahı sultan III. Murad için yazılmış, ancak onun ölümü nedeniyle 1597 yılında yeni sultan III. Mehmed'e sunulmuştur. Farsça ve manzûm olarak yazılmış eserin yazarı Seyyid Lokman'dır. Yazmadaki minyatürlerden 42 tanesi 1582 sünnet düğünü şenliğini konu alır. Minyatürlerinin hangi nakkaşın idaresi altında ve kimler tarafından yapılmış olduğuna dair hiçbir bilgi yoktur.

Osmanlı mehterlerinde kullanılan önemli vurmali çalgılardan birisi de köstür. XVI. yüzyıla ait yazmaların

Resim 7

(Şehinşahnâme I ve II, Surnâme-i Humayûn) minyatürlerinde tasvir edilmiş saray mehter takımlarında görülen kösler sahnelerin genelinde takım önünde çift olarak sıralanmışlardır. Bu dönemde kullanılmış kös tipolojisi yarım yumurta şeklinde olup akort çemberleri belirgindir (Res. 7). Mehterin şefi konumunda olan baş nakkârezen kös çalan kûsilerin arasında yer almıştır. Baş nakkârezenin önünde görülen nakkâre kösten biraz daha küçük ölçüdedir. Baş nakkârezen nakkâreyi ayakta çalar. Topluluk içinde görülen diğer nakkârezenler ise bir sıra düzeni içinde yere oturmuş olarak nakkâre çalarlar. Baş nakkârezenin çaldığı nakkâre ile mukayese edildiğinde bunların nakkâreleri daha küçük ölçüdedir. Nakkâre tipolojisi de kös de görüldüğü gibi yarım yumurta şeklindedir. Bu bağlamda bu dönemde saray mehter takımlarında kullanılmış birbirinden farklı ölçülerde iki tip nakkârenin varlığı anlaşılır.

Bu döneme ait bir yazma III. Murad Şehinşahnâmesi I'dir. (İstanbul Üniv. Kütüp. F.1404). Yazma III. Murad'ın saltanatının 1574-1582 yılları arasında geçen olayları konu alır. Eser H.989/M.1581 yılında dönemin ünlü şehnâmecisi Seyyid Lokman tarafından Farsça manzum olarak yazılmıştır. Yazmada 58 minyatür bulunur. Ancak bu minyatürlerin nakkaşı belli değildir. Yazmada çeşitli törenler, Osmanlı ordusunun doğuda kazandığı zaferler, armağan takdimleri gibi dönemin önemli olaylarını belgeleyen sahneler yer alır.

XVI. yüzyıl saray mehterinde diğer çalgılar arasında çok ilginç bir çalgı tipolojisi dikkati çeker. Bu çalgı "Şehinşahnâme I." adlı yazmada (İstanbul Üniv. Küt. F.1404.) tören sahnesinin tasvir edildiği sahnede, saray mehterinde bir nakkârezenin elinde görülmektedir (Res. 8). Kaynaklarda hak-

Resim 8

kında hiçbir bilgi bulunmayan bu çalgı bir zincirin üzerine belirli aralıklarla dizilmiş, içlerinde çingirakların olabileceği düşünülen metal toplardan oluşmuştur. XVI. yüzyıl saray mehterinde kullanılmış olan bu çalgı tipolojisi sonradan terk edilmiş ve tarihin akışı içinde yok olmuştur.

Mehter çalgıları içinde önemli bir çalgı da zurnadır. Minyatürlerdeki sahnelerden anlaşılacağı üzere Osmanlı mehterhanesinde kaba ve cura olmak üzere iki tür zurna kullanılmıştır. Zurna hiçbir değişime uğramadan günümüze kadar varlığını sürdürmüştür.

Bu döneme ait bir yazma da Mîr Ali Paşa Vekayî'dir (Süleymaniye Kütüphanesi, Halet Efendi, No:612). Eser 1601 yılında Mısır Valiliği'ne gönderilen Malkoç (Yavuz) Ali Paşa'nın bu göreve tayini ve Mısır'da geçen olayları konu alır. Eser Türkçe ve nesir olarak yazılmıştır. Yazmada 8 minyatür bulunur. Tarihsiz olan yazma ihtimal Ali Paşa Vezir-i azamlık görevine başladıktan sonra kendisine takdim edilmek üzere yazılmış ve minyatürlenmiştir.

XVI. yüzyılda saray mehterhanesinde nefir (boru) kullanılmıştır. Borular bu dönemde tek burguludur. Piringten yapılmış oldukça uzun ve düz bir boru ise Mîr Ali Paşa Vekayinâmesi (Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi, No. 612) adlı, bu döneme ait bir yazmanın minyatürleri içinde, mehter takımını gösteren bir sahnede görülmek-

Resim 9

tedir (Res. 9). Mehter takımları içinde çok nadir olarak tasvir edilmişlerdir.

XVI. yüzyıla ait saray düğünü ile ilgili yazmaların minyatürlerinde çok çeşitli çalgılara rastlanmaktadır. Özellikle, bu yüzyıla ait Hünername, Şehinşahnâme I ve II, Surnâme-i Humayûn adlı yazmalarda bulunan sahneler döneminde kullanılmış çalgılar hakkında bizlere az da olsa bir fikir vermektedir. Bu dönem minyatürlerinde çok tasvir edilmiş ud tipi çalgılar birbirinden farklı tipolojik özellikler gösterirler. Sapı ve gövdesi udun iki katı büyüklüğünde, üzerine beş çift tel takılan ve gövdesi uda benzeyen şahrûd (sazların şahı anlamında) adı verilen çalgı bir oktav alta akord ediliyordu. 1582 Sünnet düğünü şenliğinin tasvir edilmiş olduğu Şehinşahnâme II. ve

Resim 10

Surnâme-i Humayûn'daki sahnelerden birinde bu çalgının tasviri mevcuttur (Res. 10).

Osmanlı minyatürlerinde tasvir edilmiş udların genelde perdesiz olduğu görülür. XVI. yüzyıl sonlarına doğru (Surnâme-i Humayûn ve Şehinşahnâme II. deki sahneler) aynı tip çalgıların bazılarında sap üzerinde perdelerin görülmesine karşın bazılarında görülmemektedir. Bu özellik yalnız İslâm ülkelerine özgüdür. Avrupa udları (lâvta) genel yapının yanı sıra ses aralıkları gereği perdeler ile gelişme göstermiştir. Bu durum Batı müziğinin ses sistemi ile ilgilidir. Doğu müziğinin ses sisteminde, aralıkların küçüklüğü nedeniyle çalgı üzerinde daha fazla perdeye gereksinim duyulmuştur. Ancak, kısa olan çalgı sapına küçük aralıkların konulmasının icracıya güçlük çıkartması ve sağlıklı bir icrayı olanaksız kılması nedeniyle, XVI. yüzyıldan başlayarak çalgının üzerindeki perdeler ortadan kalkmaya başlamıştır (Res. 11). Böylece icracının bir perdeden diğerine geçişi daha kolaylaşmıştır. Doğu zevkine özgü olan

Resim 11

XVI. yüzyılda daima seçkin yerini korumuştur. Udun son tasvirlerinden biri XVI. yüzyılın sonuna ait (1590-1617) I. Ahmed albümünde yer alır (Topkapı Sarayı Kütüphanesi, B.408). XVII. yüzyıla ait olan albüm, Sultan I. Ahmed için Kalender Paşa tarafından hazırlan-

Resim 12

bir perdeden diğer perdeye kaydırmalar (glissando) ve sap üzerinde parmağın hafif hareketiyle elde edilen titreşimler (vibrato), icraya özel bir üslup kazandırmaktadır. Osmanlı minyatürlerinde görülen ud tasvirleri üzerindeki burguların sayısının güvenilir olduğu da söylenemez. Çünkü çalgılar üzerinde genelde gereğinden fazla burgular görülmektedir. Ud bir saray çalgısı olarak

miştir. Albümde devrin sosyal yaşantısı ile ilgili minyatürler, tek kadın ve erkek figürleri ve çeşitli yazı örnekleri yer alır. Albümde tasviri görülen çalgının uzun sapı üzerindeki perdeler bu çalgının lâvta olabileceğini düşündürür. Kavisli olan burguluğu üzerindeki beş burgu belirgin olarak görülmektedir. (Res. 12).

Devamı gelecek sayıda...

Kıbrıs'ta Koza Nakışı

Hatice DOĞRUOL

G.Ü Mesleki Eğitim Fakültesi, El Sanatları Eğitimi Bölümü

DUT YAPRAĞI YİYEN İPEK BÖCEĞİ TIRTILLARI

Temel gereksinimiz olan süsleme ve süslenme işlevselliğin yanı sıra, estetik boyutuyla el sanatları (halk sanatları) düzeyine ulaşır. Kişinin kattığı duygu ve zevk yapılan ürünlere ayrıcalık katar. Bu bağlamda Kıbrıs Türk Halk Kültürü'nde özgün örnekleriyle KOZA NAKIŞI, geçmişte duvar fotoğraflıkları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu fotoğraflıklarda saygın kişilerin, çocukların, aile büyüklerinin fotoğrafları bulunur. Kıbrıs'taki ilk fotoğrafçılar ve çektikleri ilk fotoğraflar 1876 yılına tarihlenmektedir.

Kıbrıs'ta kız çeyizinde; ipek dokuma çarşaf- lar, çeşitli tekniklerde yapılan yemeni oyaları, danteller ve nakışlar önemli yer tutar. (çeyiz için hazırlanan koza nakışı fotoğraf çerçevelerinde, fotoğraf konulacak yer boş bırakılıp, ileride istenilen fotoğraf yerleştirilirdi.) Kıbrıs'ta şimdilerde yaygın olarak koza nakışı fotoğrafsız pano olarak yapılmaktadır.

Koza nakışında kullanılan zemin, el ya da makinede dokunan kumaşlardır. Bu kumaşlar genellikle koyu renk atlas, saten, tafta ve kadifedir.

Koza nakışında kullanılan ana malzeme olan kozadan kısaca söz edersek; dut yaprağı ile beslenen, bir cins kelebeğin tırtılı olan ipek böceği, koza örmesiyle bir mucizenin göstergesidir.

KOZA ÖRME

İpek böceği kozası, normal olarak gömlek denilen birkaç katmandan (7 kat olarak bilinir) oluşur. Böcekhanelerde iki türlü koza elde edilir. Elips biçiminde tam kozalar ve kusurlu kozalar.

Kusurlu kozalar; rengi az çok yeşile çalan yeşil koza; birlikte çalışan iki böcek tarafından örülmüş çift koza; ipek lifleri zorlukla çözül- len sert koza; cılız bir ipek böceğinin ördüğü zayıf koza; çoğunlukla kozanın ikiye bölün- mesine neden olan merkez boğumu çok derin ince boğumlu koza; ipek böceği tamamen kri- zalite dönüşmeden çözülen ipliksiz koza;; ölü bir ipekböceğinin bozulan gövdesinin çıkardığı sıvıyla bozulmuş erimiş koza; bir arada çalışan birçok böceğin ördüğü çoğul koza; yer yer kalınlı- ğı bozulan açık koza; yumuşak ve yapışkanlıktan yoksun kabuklu atlas kozalardır. Kusurlu koza-

lar genellikle doğru dürüst çözülemediklerinden kaba ipek sanayisinde ve koza nakışında kullanılır. (Doğruol,2000.s.68) Ayrıca ipek böceği üretimi ve neslin devamı için bir kısım tam kozalar işlem görmeden (böcekler boğulmadan) kendi haline bırakılır. Bu kozaların içindeki kurtçuklar 2-3 hafta içersinde kelebek olarak, kozayı delip dışarı çıkar, çiftleşen erkek kelebek hemen, dişi kelebek ise yaklaşık 500 yumurta bırakarak ölür. Bu delik kozalar, koza nakışında kullanılabildiği gibi, elyaf

haline getirilerek, eğrilip dokumacılıkta da kullanılır.

İPEK BÖCEĞİ KELEBEĞİ

İPEK ELYAF

Koza nakışında esin kaynağı doğadır. Doğadan örnekleri alınan stilize edilmiş çiçek (papatya, karanfil sümbül, mine, kasımpatı v.b) ve yaprakların kalıpları çıkartılır. Az da olsa bitkisel bezemelerin yanısıra, figürlü (kelebek, arı, kuş v.b), nesneli (vazo, ibrik v.b) bezemelere de rastlanır. Kalıp doğrultusunda nakış makasıyla, üzerindeki havları temizlenmiş kozalar kesilerek çoğaltılır. Hacimli bezemelerde kesilen kozalar ılık suya batırılıp katları ayrılarak da kullanılabilir. Düşünülen ve hazırlanan kompozisyona göre, kozalar bütünleştirilir çeşitli iplik atmaları ile metal pul, payet, boncuk, kurt, tırtıl v.b gereçlerle zemine tutturulur.

Kıbrıs'ta doğal rengiyle yaygın olarak kullanılan sarı ve beyaz kozaların tutturma işlemi şimdilerde güçlü yapıpıştırıcılarla yapılmaktadır.

Ulaşılan koza nakışlı fotoğraf çerçevelerinin özelliklerini şöyle açıklayabiliriz;

1.ÖRNEK

Lefkoşa Mevlevi Tekkesi'nde bulunan, 651 envanter nolu fotoğraf çerçevesi 81cm-62cm boyutlarındadır. Siyah tafta kumaş üzerine beyaz koza ve sarı

tırtıl kullanılan çerçevede fotoğraf ortada yer almıştır. Natüralist bir üslupla biçimlendirilmiş, çiçekler üç boyutludur. Ortada yer alan fotoğraf penceresi çevresine, beş ana çiçek yerleştirilmiş, diğer çiçek ve yaprak birimleriyle simetrik olarak bağlantı kurulmuştur.

“İpek böceği kozalarından yapılmış fotoğraf çerçevesi, ortada 1920 de ölen Kıbrıslı eski milliyetçilerden Ahmet Tahsin Bey'in resmi vardır” şeklinde açıklayıcı bilgi yer almaktadır. 1968 yılında Prof. Derviş Mavizade tarafından müzeye armağan edilmiş olup, fotoğraftaki kişi dayısıdır. Çerçevenin önce boyutları envanter defterine 68cm-47cm olarak geçmiştir.

1.ÖRNEK FOTOĞRAF ÇERÇEVESİ

2.ÖRNEK

Ankara'da Kıbrıslı Ülfet SULAY'ın evinde bulunan siyah zeminli fotoğraf çerçevesi 60cm-70cm boyutlarındadır. Yaklaşık 100 yıllık olan fotoğraf çerçevesi çeyiz için Ülfet SULAY'ın annesi Fahire Hasan Refet tarafından işlenmiştir. Ortada yer alan aile fotoğrafı penceresi, kumaşla hazırlanmış, çevresine stilize edilmiş beş karanfil yerleştirilmiş, bağlantılar sap, çiçek ve yapraklarla sağlanmıştır. Koza tutturmaları kurt, metal pullar ve tutturma ipliği ile yapılmıştır.

2.ÖRNEK FOTOĞRAF ÇERÇEVESİ

3.ÖRNEK

Bordo atlas zemin üzerine, aile albümü niteliğindeki fotoğraf çerçevesinde, üç ana çiçek üç fotoğraf penceresinin yerini belirlemiş, bağlantılar çiçek ve yaprak dallarıyla kurulmuş, ortadaki fotoğraf ana çiçekle paralel iki sap ve arası yatay çizgilerle bölünerek birleştirilmiştir. Metal pul ve tırtıllarla tutturularak oluşturulan yüzey 56cm-68cm dir. Gazimagosa, Salamis yolu Cennet Taverna'da sergilenmektedir.

3.ÖRNEK FOTOĞRAF ÇERÇEVESİ

4. ÖRNEK

Salamis yolu üzerinde bulunan Cennet Taverna'daki diğer çerçeve 58cm-60 cm ölçülerindedir. Muhtemelen iki fotoğrafın yerleşeceği düşüncesiyle tasarlanmış çerçevede seçilen konu bitkisel bezemedir. Doğal rengiyle kullanılmış ve biçimlendirilmiş kozalar, sarı metal pul ve tırtılla tutturulmuştur.

4.ÖRNEK FOTOĞRAF ÇERÇEVESİ

5.ÖRNEK

Cennet Taverna'daki fotoğraf çerçevesinde, ortada yer alan fotoğraf penceresi çiçek ve yapraklarla simetrik olarak çevrelenmiş, alttaki fiyonkla kompozisyon tamamlanmıştır. 60cm-65cm ölçülerindeki bu çalışmada, biçimlendirilmiş kozalar sadece iplikle tutturulmuştur.

5.ÖRNEK FOTOĞRAF ÇERÇEVESİ

Günümüzde Kıbrıs'ta yapılan Koza Nakışı çalışmalarından ÖRNEKLER

Emete GALATYALI- Doğu Akdeniz Üniversitesi – Halkbilimi Kulübü Sergisi'nden

Tuna DEMİR- Kıbrıs'tan armağan

Gereksinim için kişi emeğiyle başlamış halk el sanatları, bireysel ya da kolektif çalışmalarla günümüzde kişilere kazanç yolunu açmıştır. Bu gerçekten yola çıkarak, yapılan çalışmalar aslını bozmadan, çağdaş tasarımlarla olmalıdır.

KAYNAKÇA

Üçüncü Uluslararası Kıbrıs araştırmaları Kongresi, D.A.Ü Kıbrıs Araştırmaları Merkezi Yayınları: 16 Gazi Magosa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 2000. S.65-89

Yeşil Ayaş Dergisi: Yıl 1. Sayı.1 Mayıs 2011 s.40-41

www.ipeciserifarat.com

www.yilmazipekcilik.com

Kültür Sanat Yazıları

25 MOTİFLERLE ANADOLU KÜLTÜR ŞÖLENİ

*Motif Halk Oyunları Gençlik ve Spor
Kulübü'nün Yeni Yüzyıl Üniversitesi işbirli-
ğinde düzenlemiş olduğu
25. Motiflerle Anadolu
Kültür Şöleni, yoğun bir
katılımla 16 Haziran 2013
Pazar günü, Yeni Yüzyıl
Üniversitesi Alev Ofluoğ-
lu Konferans Salonu'nda
gerçekleşti.*

Motif Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sayın M. Zeki BAYKAL, Yeni Yüzyıl Üniversitesi Mütevelli Heyet Vekili Sayın Ekrem ÇALKILIÇ'a plaketini takdim ederken

Motif Halk Oyunları Derneği Gençlik ve Spor Kulübü, kuruluşunun 25. yılını görkemli bir şölenle kutladı. Yeni Yüzyıl Üniversitesi Alev Ofluoğlu Konferans Salonu'nda gerçekleşen şölene, kalabalık bir davetli topluluğu iştirak etti. Saygı duruşu ve İstiklal Marşı ile başlayan program, Motif Halk Oyunları Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün 2. Başkanı Fehmi DOĞAN'ın açılış konuşmasıyla devam etti. Sayın Fehmi Doğan konuşmasında; "25 yıl önce kültür hizmetine başlayan Motif, gerçekleştirdiği tüm faaliyetlerinde üstlendiği görevin sorumluluğunda hareket etmiştir. Birlik, beraberlik ve dürüstlük çerçevesinde kültüre hizmette sınır tanımayan Motif, bugüne kadar ulusal ve uluslararası önemli başarılarla imza atmış, ülkemize 2001 ve 2007 yıllarında olmak üzere iki kez dünya birinciliği kazandırmıştır. Motif'in 25 yıldır yükselen başarı grafiği, bundan sonra da aynı heyecan ve azimle devam ederek artacaktır. Motif, kültüre hizmette her zaman akademik ve sanatsal boyutu bütünleştirici çalışmaları esas almış ve sergilemiştir. Tüm bu çalışmalarda kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde olmuş ve en önemlisi de bu yolculukta daima gençlerle el ele, omuz omuza yürümüştür. Değerli konuklar, kültüre hizmete yürekten inanmış Motif, sizlerden aldığı güç ve destekle çalışmalarına devam edecektir. Sözlerime son vermeden önce, bizlerden hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen siz değerli ailelerimize ve gençlerimize, bu gece bizlerle birlikte olan siz değerli konuklarımıza, kıymetli sanatçılarımıza ve emeği geçen herkese bir

kez daha teşekkür ediyorum. Daha nice etkinliklerimizde bir arada olabilmek dileğiyle, hepinize iyi seyirler diliyorum, sizleri saygı ve sevgiyle selamlıyorum." dedi.

Program, Motif Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici – İşadamı M. Zeki BAYKAL'ın, Yeni Yüzyıl Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkan Vekili Sayın Ekrem ÇALKILIÇ'a plaket takdimi ve Motif'in kıymetli halkoyunu hocaları İmam Bakır DEMİRKUL, Orhan GÜNEL, Metin YALMAÇ, Murat ATEŞ, Cemal GÜREL, Emrah KAYCI, Doğan TAŞ, Cem GÜL ve Halil ÖZİŞ'e çiçek sunumu ile devam etti.

Gecenin sunuculuğunu yapan Afra ALTEN;

"Pristine'nin güzelleri

Güzel yüzlü neşelidir

Preşova'nın çeşmesinde

Su doldurur güzel kızlar"

diyerek Motif'in Üsküp Yöresi Halk Oyunları Ekibini sahneye davet etti. Ekibin muhteşem performansından sonra Bitlis, Fethiye, Artvin, Şırnak, Elazığ, Antep, Trabzon yöreleri ekipleri sahne aldı.

Halk oyunları sevgisini küçücük yüreklerinde hisseden, ağabeylerinin, ablalarının yolunda ilerleyen Motif'in Çocuk Ekibi, halay gösterileriyle izleyicilerden tam not aldı.

Gecenin konukları arasında Yeni Yüzyıl Üniversitesi Rektör Yardımcısı Sayın Prof. Dr. Yaşar HACISALİHOĞLU, Yeni Yüzyıl Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Doç. Dr. Kamile AKGÜL, Yrd. Doç. Dr. Zinnur GEREK, Yrd. Doç.

Motif Halk Oyunları Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün Sırnak Ekibi

Motif Halk Oyunları Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün Trabzon Ekibi

Motif Halk Oyunları Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün Trabzon Ekibi

Motif Halk Oyunları Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün Çocuk Ekibi

Dr. Alparslan ÜNVEREN, Öğr. Gör. Fahri ÇEPIK ve değerli Türk halk müziği sanatçısı Bedri AYSELİ vardı. Programın ilerleyen bölümlerinde Bedri AYSELİ, güçlü sesi ve yorumuyla konuklara muhteşem bir müzik ziyafeti verdi. Volkan UĞURLU, Ömer AYDOĞAN, Mahmut TARCHAN ve Ayşegül YÜCEL'den oluşan Motif'in Türk Halk Müziği Korosu da kıymetli sanatçımız Bedri AYSELİ'ye eşlik ettiler.

Güzel Türkiye'mizin kültürel zenginliğini halk oyunları gösterileriyle muhteşem bir şekilde sergileyen ve izleyenlere geceyi unutulmaz kılan

Motifli gençlerin başarıları kendilerine verilen sertifikalarla taçlandırıldı. Ardından yönetim kurulu üyeleri, akademisyenler, hocalar, gençler, konuklar davul zurna eşliğinde el ele, omuz omuza halay çektiler.

Şölen, Onuncu Yıl Marşı ve Motif Marşı'nın hep bir ağızdan söylenmesiyle coşkulu bir şekilde son buldu.

25. Motiflerle Anadolu Kültür Şölenimize iştirak eden, desteklerini bizden esirgemeyen ve alkışlarıyla bizleri onurlandıran değerli konuklarımıza şükranlarımızı sunarız.

Motif Halk Oyunları Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün Fethiye Ekibi

Motif Halk Oyunları Derneği Gençlik ve Spor Kulübü'nün Bitlis Ekibi

Kültüre Hizmette 25 Yıl

Prof. Dr. Toktamış ATEŞ'i Kaybettik...

Gerek akademik çalışmalarıyla, gerekse yazdığı kitaplar ve köşe yazıları ile ülkemizin önemli ve bir o kadar değerli bilim insanı, kültür sevdalısı, Vakfımız Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Toktamış ATEŞ hocamız aramızdan ayrıldı. Motif Vakfı bünyesinde Türk Halk Oyunları'na ve Türk Halk Kültürü'ne hizmet etmekten büyük bir zevk aldığını sık sık ifade ederek, vakıf gönüllülerini de hizmet konusunda yüreklendiren Rahmetli Hocamız Sayın Prof. Dr. Toktamış ATEŞ'e Allah'tan Rahmet, acılı ailesine, yakınlarına, öğrencilerine ve tüm Motif Vakfı gönüllülerine sabırlar diliyoruz.

Halkbilimi Camiasının Acı Kaybı...

Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ziyat AKKOYUNLU'yu 12 Mart 2013'te kaybettik. Vakfımızın 2009 yılında "Halkbilimi Hizmet Ödülü"ne layık gördüğü hocamızın ailesine, yakınlarına, öğrencilerine ve bilim camiasına başsağlığı diliyoruz.

Balkanlar'dan Motif Vakfı'na Büyük Ödül...

Motif Vakfı'na International Burch University senatosu tarafından 3 Mayıs 2013 tarihinde Bosna Hersek'in başkenti Saraybosna'da Başarı Ödülü takdim edildi.

Balkan Savaşları'nın 100. Yılı sebebiyle Motif Akademi Halkbilimi Dergisi'nin 2012/1 sayısı "Balkanlar Dosyası"; 2012/2 sayısı ise "Balkanlar Özel Sayısı" olarak yayınlandı. Balkanlara ayrılmış olan Motif Akademi Halkbilimi Dergisi ve Motif Vakfı'nın yaptığı diğer akademik ve kültürel çalışmalar Bosna Hersek'teki International Burch University'nin dikkatini çekti ve Motif Vakfı'na Balkanlara ve Kültürel Mirasa katkılarından dolayı "Başarı Ödülü" takdim edildi.

Motif Vakfı'nın da yürütücüsü olduğu "3rd International Conference on Foreign Language Teaching and Applied

Linguistics" kongresinin açılışında Motif Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici İşadamı M. Zeki BAYKAL ve Motif Akademi Halkbilimi Dergisi Editörü Doç. Dr. Işıl ALTUN'a International Burch University Rektörü Prof. Dr. Hüseyin PADEM tarafından ödülleri takdim edildi.

Motif Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici – İşadamı M. Zeki BAYKAL, ödülle ilgili duygularını; "Motif Vakfı'nın ulusal ve uluslararası alanda yaptığı akademik ve sanatsal çalışmaların böylesi anlamlı kurumlar tarafından ödüllendirilmesi, Motif Vakfı yöneticileri olarak bizleri ve sayıları binlere ulaşan vakfımız gönüllülerini halk kültürüne ve halk bilimine hizmet için daha da şevklendirmektedir." sözleri ile ifade etti.

Yıl Sonu Yemeği Gerçekleşti...

Yoğun ve yorucu bir sezonun ardından Motif Vakfı yöneticileri ve gönüllüleri Yıl Sonu Yemeğinde bir araya geldiler... Bahar Country'de gerçekleşen yemekte, Motif Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici – İşadamı M. Zeki Baykal açılış konuşmasında; 2012 – 2013 yılı sezonunu başarılı bir şekilde tamamladıklarını, yurt içi ve yurt dışı faaliyetlerde hem Motif'i hem Türkiye'yi çok güzel temsil ettiklerini ve gelecek sezonda daha büyük işlere, projelere hep birlikte imza atmanın heyecanını şimdiden yaşadığını dile getirdi. Ayrıca Motif'e gönülden bağlı yöneticilerine, eğitmenlerine, öğren-

cilerine gösterdikleri özveriden, desteklerinden, emeklerinden ve başarılarından dolayı da teşekkür etti.

Gecenin ilerleyen zamanlarında Motif'li gençler davul zurna eşliğinde halaylarla, horonlarla el ele omuz omuza oynadılar. Volkan UĞURLU, Ömer AYDOĞAN, Ayşegül YÜCEL ve Mahmut TARHAN'dan oluşan Motif Türk Halk Müziği Korosu'nun türkü ziyafeti de görülmeye değerdi.

Birlik, beraberlik ve paylaşmanın önemini daha da anlamlı hale geldiği gece, toplu fotoğraf çekimleriyle sona erdi.

Motif Ailesi'nin "Dayanışma ve Kaynaşma Gecesi" Gerçekleşti...

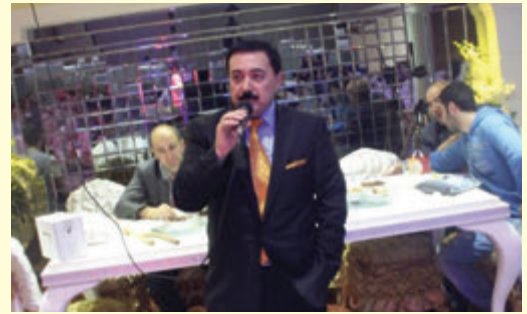
2012 yılını yoğun bir programla kapatıp, 2013 yılı faaliyetlerini aynı yoğunlukla devam ettiren Motif Ailesi, bu yoğun temponun arasında kendileri için zaman ayırmayı da ihmal etmedi.

Her detayı Motifli gençler tarafından hazırlanan Dayanışma ve Kaynaşma Gecesi, gençler için yoğun çalışmalarla geçen bir yılın yorgunluğunu atmak, gönüllerince eğlenmek ve birlik, beraberlik içerisinde hoşça zaman geçirmek için ideal bir

organizasyon oldu.

Yönetim kurulu üyelerinin, eğitimcilerin ve ailelerinde iştirak ettiği organizasyonda gençler, yönetici ve eğitimcileri ile el ele, omuz omuza halay çekip türküler söylediler.

Gençler, yaşadıkları bu hoş organizasyon sonrasında Motifli olmanın bir ayrıcalık olduğunu birebir yaşadılar ve yaşattılar.

Motif "Uluslararası Hıdrellez Şenliği"nde...

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kocaeli Valiliği, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kocaeli Üniversitesi ve Kartepe Belediyesi'nin katkıları ile 5 Mayıs 2013 Pazar günü Sapanca Gölü kenarındaki Seka Kamp Alanı'nda düzenlenen Hıdrellez Bayramı'na Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü halk oyunları ekipleri de davetli olarak katıldı. Halk oyunları, geleneksel kutlamalar denildiğinde Motifin adı zikredilmeden olmaz!

5 Mayıs 2013 tarihinde Kocaeli'nde "Hıdrellez Ateşi Kocaeli'nden Yükseliyor" sloganıyla kutlanan etkinliğe "Motif Halk Oyunları Gençlik ve Spor Kulübü" de halkoyunlarıyla katkıda bulundu. Türk dünyasında bahar bayramı olarak en çok bilinen ve her yıl kutlanan Hıdrellez Bayramı'nda Motifli gençler, 7 bölge halk oyunları kolaj sunumları ile halkın büyük beğenisini topladı.

“7 Bölge 7 Renk Kültür Sanat Günleri” Gerçekleşti...

Fatih Belediyesi ve Motif Vakfı işbirliğinde düzenlenen “7 Bölge 7 Renk Kültür Sanat Günleri” organizasyonu 03 - 09 Haziran 2013 tarihlerinde Sultanahmet Amfi Tiyatro’da gerçekleşti.

7 gün süresince izleyicinin büyük beğenisini toplayan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü halk oyunları ekipleri, sergiledikleri performanslarla gerek İstanbul halkının gerekse turistlerin ilgi odağı oldu.

Motif Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Sanayici - İşadamı Sayın M. Zeki BAYKAL yaptığı kapanış konuşmasında; Halk oyunlarımızın yaşatılıp sergilenmesine olanak sağlayan Fatih Belediye Başkanımız Sayın Mustafa DEMİR’e teşekkürlerini sundu 7 gün süresince ülkemizin yedi bölgesine ait halk oyunları gösterilerini sergileyen halk oyuncu gençlerimize vermiş oldukları emeklerden dolayı teşekkür etti.

Motif “Güney Kore Dostluk Festivali”nde...

02-06 Mayıs 2013 tarihlerinde Güney Kore'nin başkenti Seul'de gerçekleşen “Dostluk Fuarı ve Festivali” organizasyonuna İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin görevlendirmesiyle Türkiye'yi temsilen Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halk Oyunları Ekibi katıldı. Davul Şov performansı ve ülkemizin 7 bölgesine ait halk oyunları çeşitlemelerini sergileyen Motif Halk Oyunları Ekibi, organizasyonun en gösterişli ve başarılı grubu seçildi.

Sergiledikleri muhteşem performanslarıyla ülkemize böylesi anlamlı bir ödülü kazandıran Motifli gençlerimizi kutluyor, İstanbul Büyükşehir Belediyesi yetkililerine, Güney Kore Büyükelçimize ve bizleri alkışlarıyla ve takdirleriyle onurlandıran Güney Kore halkına şükranlarımızı sunuyoruz.

Motif “İstanbul-Gyeongju Expo 2013”te...

Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü halk oyunları ekibi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin görevlendirmesiyle “İstanbul-Gyeongju Expo 2013” organi-

zasyonuna katıldı. Dünyanın ilk kültür fuarı olma özelliğine sahip “Gyeongju Dünya Kültür Fuarı” başlangıç töreni 19 - 24 Mart 2013 tarihlerinde Güney Kore’de “İpek Yolu Oto Karavan Etkinliği” ile start aldı. Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü halk oyunları ekibi “İpek Yolu Motifleri” halk oyunları gösterisi ile Türkiye’nin 7 bölgesine ait halk oyunları çeşitlemelerini sergiledi.

Yurt içinde ve özellikle İstanbul’da gerçekleşecek olan “İstanbul-Gyeongju Expo 2013” organizasyonlarında halk oyunları ekipleri ile sahne alacak olan Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halk Oyunları Ekipleri, Ağustos 2013 itibarıyla başlayacak olan organizasyonlara yönelik çalışmalarına hız kesmeden devam etmektedir.

Motif “Doğu’dan İstanbul’a Kadın Eli 7. Sergisi”nin Açılışında...

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kadın Koordinasyon Merkezi ve GAP İdaresi Çok Amaçlı Toplum Merkezleri’nin (ÇATOM) ortak çalışmasıyla geleneksel olarak düzenlenen “Doğu’dan İstanbul’a Kadın Eli 7. Sergisi” açılışına Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü Halk Oyunları Ekipleri davetli olarak katıldı. 7 Haziran 2013 tarihinde Sultanahmet Meydanı’nda gerçekleşen organizasyonda Motif Halk Oyunları Eğitim Derneği Gençlik ve Spor Kulübü’nün sergilemiş olduğu Türkiye’nin 7 bölgesine ait halk oyunları çeşitlemeleri izleyicilerden büyük ilgi gördü.

Motif'in Aynasında 25. Yıl Halk Kültürü Sohbetleri Başladı...

Kuruluşundan bu yana halk bilimine, kültürüne hizmet eden Motif Vakfı 25. senesinde "Motif'in Aynasında 25. Yıl Halk Kültürü Sohbetleri"ni başlattı. Geçmişimizle bağımızı koparmayıp, köklerimize sıkı sıkı sarılarak geleceği inşa etmenin önemine dikkat çeken Motif Vakfı, "Motif'in Aynasında 25. Yıl Halk Kültürü Sohbetleri"yle vakıf çatısı altında, şark usulü döşenmiş lokalinde sıcacık bir sohbet ortamında aydınlarla halk kültürü sevenlerini bir araya getiriyor. Halkbilimine dair çeşitli konular her ay bir başlık altında ele alınıyor. Ocak 2013'ten itibaren "Motif'in Aynasında Tasavvuf", "Motif'in Aynasında Hoyratlar ve Gazeller", "Motif'in Aynasında Âşık Veysel", "Motif'in Aynasında Türk Halk Müziğinde Divan", "Motif'in Aynasında İstanbul Efsaneleri" programları gerçekleşti.

Motif'in Aynasında 25. Yıl Halk Kültürü Sohbetleri'nin ilk programında tasavvuf konusu ele alındı. "Motif'in Aynasında Tasavvuf" programının konuşmacısı İstanbul Kültür Üniversitesi Dekanı Prof. Dr. Ömür CEYLAN oldu. Tasavvuf konusunun işlendiği ve Prof. Dr. Ömür CEYLAN'ın engin bilgi birikimini dinleyicilerle paylaştığı program yoğun ilgiyle karşılandı.

"Motif'in Aynasında 25. Yıl Halk Kültürü Sohbetleri"nin ikinci programı 28 Şubat 2013 Perşembe günü "Motif'in Aynasında Hoyratlar ve Gazeller" konulu sohbet ile gerçekleşti. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Öğretim Üyesi Sayın Prof. Dr. Suphi SAATÇI'nın konuşmacı olarak katıldığı program konuklar tarafından büyük ilgi gördü. Hoyrat ve gazel üstatları Sayın Şeref USLUSOY, Sayın Mehmet MELİK, Sayın Ahmet ÖNCEL, Sayın Kadir MANCE ve Sayın Mustafa GÜZEL'in seslendirdiği birbirinden güzel hoyrat ve gazel çeşitlemeleri hafızalarda uzun süre yer alacak bir etki bıraktı.

Kuruluşunun 25. yılında geleneksel etkinliklerine bir yenisini ekleyen Motif Vakfı, "Motif'in Aynasında 25. Yıl Halk Kültürü Sohbetleri" kapsamında 28 Mart 2013'te vefatının 40. yıl dönümünde usta ozanımız Âşık Veysel'i andı. Programın konuşmacısı İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Öğretim Üyesi Nurettin ALBAYRAK, Âşık Veysel'in sanatçı kişiliğini, yaşamından kesitleri aktardı ve de unutulmaz eserlerini dinleyicilerle paylaştı.

Motif'in Aynasında 25. Yıl Halk Kültürü Sohbetleri'nin Nisan ayı konuğu, Türk halk müziğinin önemli isimlerinden Araştırmacı Dr. Mehmet ÖZBEK oldu. "Türk Halk Müziğinde Divan" konusunun işlendiği programda, Dr. Mehmet Özbek akademisyen yönüyle dinleyicileri bilgilendirirken bir yandan da eşsiz yorumuyla Türk halk müziğinden çeşitli örnekler sundu. Dinleyiciler arasında Güney Koreli misafirlerimiz de vardı. Türk kültürünün zenginliklerinin paylaşıldığı program, Güney Koreli misafirlerimiz tarafından da yoğun bir ilgiyle takip edildi.

Motif'in Aynasında 25. Yıl Halk Kültürü Sohbetlerinin 5. programında İstanbul efsaneleri ele alındı. Programda, gizemli İstanbul şehrine dair çeşitli efsaneler, rivayetler İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Ferhat ASLAN'ın eşsiz sunumuyla dinleyiciler tarafından yoğun ilgiyle karşılandı.

T.C.
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SARAY MESLEK YÜKSEKOKULU

Bilgi ve Birikimin Sevgiyle Bütünleştiği Adres...

Saray Meslek Yüksekokulu; Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Dış Ticaret ve İşletme Yönetimi olmak üzere üç programda uzman ve deneyimli öğretim kadrosuyla eğitim ve öğretim vermektedir. Okulun ilçe merkezinde yer alan binası öğrencilere ulaşım ve ilçede yaşam konusunda önemli avantajlar sunmaktadır. Saray İlçesi konumu ve özellikleri itibarıyla öğrenciler için huzurlu ve güvenli bir ortam sağlamaktadır.

Yüksekokul olarak, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanı sıra öğrencilerimize spor, halk dansları, müzik ve tiyatro toplulukları ile sosyal gelişim konusunda da fırsatlar sunmaktayız. Ayrıca alanında uzman ve tanınmış akademisyenler ile iş dünyasının profesyonellerini Yüksekokulumuza davet ederek, bilgi ve deneyimlerini öğrencilerimizle paylaşımlarını sağlamaktayız.

Namık Kemal Üniversitesi Saray Meslek Yüksekokulu, ÖSYM tarafından uygulanmakta olan **Dikey Geçiş Sınavı** vasıtasıyla önlisans öğrencilerini lisans programlarına yerleştirme konusunda da destek vermektedir. İlçe Halk Eğitim Merkezi tarafından her yıl düzenli olarak devam **“Ücretsiz DGS Kursları”** sayesinde öğrencilerini Türkiye’nin önde gelen üniversitelerinin lisans programlarına yerleştirmiştir. Yüksekokulumuz **mezun ettiği her dört öğrencisinden birini** DGS sınavlarıyla Türkiye’nin önde gelen güzide üniversitelerinin lisans bölümlerine yerleştirme başarısını göstermiş ve bundan aldığı güçle her yıl başarı çitasını daha da yükseltmektedir.

Siz sevgili öğrencilerimizin kişisel gelişimlerine ve meslek edinmelerine elimizden gelen tüm katkıyı sağlamaya tüm akademik ve idari personelimizle hazırız.

Bilgi ve birikimin sevgiyle bütünleştiği adres olan Saray Meslek Yüksekokulunda sizleri de aramızda görmekten mutluluk duyacağız.

İLETİŞİM: AYASPAŞA MAH. CAMİ CAD. NO: 20
SARAY/ TEKİRDAĞ TEL: 0 282 250 42 00
Web: <http://saraymyo.nku.edu.tr/>
E-Mail.: saraymyo@nku.edu.tr

*Sözümüzle,
müziğimizle
nice yıllara...*

10.
Yıl

www.moralproduksiyon.com.tr
0 2 1 2 5 5 1 3 2 2 5

twitter.com/moralproduction

www.facebook.com/moralproduksiyon

www.youtube.com/moralproduksiyontube

yenice

Çelik Eşya - Masa - Sandalye İmalatı

Showroom: Yenimahalle Merdivenli Cad. No:33A Küçükköy - Gaziosmanpaşa / İSTANBUL

Tel: +90 (212) 538 36 42

İmalathane: Sanayi Mah. Özbek Sok. No:27 Güngören / İSTANBUL

Tel: +90 (212) 643 54 69

Gsm: +90 (538) 789 05 47

Fatura

İrsaliye

Antetli Kağıt

Kartvizit

Tahsilat Makbuzu

Gider Pusulası

Davetiye

Etiket

Katalog

Broşür

El ilanı

Afiş

Takvim

İnsert

vb...

Şükran Pınarbaş

Ofset & Tipo Matbaa

Rami Kışla Caddesi
Topçular İş Merkezi
No. 70 / 68 34055
Topçular - İstanbul
T. 0212 567 567 1
F. 0212 544 294 6
info@ishakpinarbas.com

